

“POLİSİYE” BİR SENDİKALAŞMA ÖYKÜSÜ

MESUT GÜLMEZ *

ÖZET

Polisler, ülkemiz tarihinde ilk sendikaları- nı 2012 Sonbaharında kurdu. Ne var ki, bir insan hakkının kullanılması, sürecin başından itibaren “polisye” bir sendikalaşma öyküsüne dönüştürüldü: Ankara Valiliği, kurucuların yaptığı başvuruyu almadı, ama tutanağı imzaladı. Kargoyla gönderilen belgeleri de sendikaya geri yolladı. Emniyet-Sen, hukuk dışı bu tutuma karşın, yasakçı yasadaki kural gereği tüzel kişilik kazandı. Valilik ve Emniyet Teşkilatı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın desteğiyle, ilk günden başlayarak, polislerin uzun soluklu “hukuk savaşımı”na karşın, ödünsüz bir “hukuksuzluk savaşımı” yürüttü: C. Savcılığı'na “dolandırıcılık” ihbarı, genel kurul toplantısının engellenmesi, kurucular ile yönetici ve üyelere yönelik sayısız disiplin soruşturmalar açılması ve meslekten ihraç cezaları verilmesi, bunlardan birkaçı... Anayasa Mahkemesi, 4688 sayılı yasadaki yasağın bir bölümünü iptal etti. Mahkeme, Valiliğin yasa- ya aykırı olarak açtığı davayı reddetti. Ne var ki, “roman” olmaya değer “polisye” sendikalaşma öyküsünün üç buçuk yıllık geride kalan döneminde, sendikanın tüzük değişikliği yapacağı genel kurul toplantısı bir türlü gerçekleştirilemedi. Öykünün ilk perdesinin sonunda, durum şöyle: Valilik, sayısız hukuk dışı işlem yapmış olmasına karşın, elinde olmadığını ileri sürdüğü kuruluş belgelerini yeniden istiyor! Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ise, Valiliğin göndermek zorunda olduğu belgelerin gelmediğini ileri sürerek sendikaya dosya numarası vermiyor! Valilikten istemek yerine, göndermesini bekliyor! Kısacası, devlet için bir tür “Pirus zaferi” olan bu “polisye” öykünün “mabadi” var!

Anahtar Kelimeler: Emniyet-Sen, Polisler, Sendika Hakkı, Ulusalistü Hukuk, Ankara Valiliği, Emniyet Teşkilatı, Pirus zaferi.

ABSTRACT

The police established its first trade union in our country in the fall of 2012. But, since the beginning of this process, using this human right was made “a detective story” of unionization. The Governorship of Ankara did not accept the application of the founders, but it sig-

ned the proceedings. The Governorship sent the documents, which had already been sent by cargo by the union, back to the union. In spite of this unlawful attitude, the Emniyet-Sen acquired the status of the juridical personality according to the principle, which is within this prohibitive act. The Governorship and the Organisation of the Police executed “a struggle of lawlessness” against the longtermed unrelenting law struggle of the police which begins from the first day with the support of the Ministry of Labour and Social Security: This unlawful struggle of the Governorship includes acts such as fraud denunciation to the Public Prosecutors, the prevention of the general council meeting, starting several disciplinary procedures against the founders of the union and the decisions concerning the dismissing of officers from profession are examples of this “struggle of lawlessness”...The Constitutional Court annulled a part of the prohibition which is in the Act No. 4688. The Court rejected the trial, which is illegitimately opened by the Governorship. However, within the past three and a half year period of this “detective” unionisation story which deserves to be a novel, the general council meeting of the union aiming the by status amendment could not somehow be held. In the first episode of the story, the situation is as follows: Although the Governorship started several lawless treatments, it asks for the foundational documents claiming that it had not received! Besides, the Ministry of Labour does not give a dossier number to the union insisting that it did not receive the necessary documents, which have to be sent by the Governorship! Instead of asking the documents from the Governorship, it expects the documents to be sent by the union! Briefly, this “detective” story, which is a sort of “Pyrrhic victory” for the government, will be continuing in the future!

Keywords: The Emniyet-Sen, Right to Organise, Members of the Police, Supranational Law, The Governorship of Ankara, Organisation of the Police, Pyrrhic victory.

* Prof. Dr. / Emekli Öğretim Üyesi.

GİRİŞ

Kamu görevlilerinin, 12 Eylül 1980 sonrası dönemde, 2016 başları itibarıyla geride kalan yaklaşık 30 yıllık sendikalaşma serüveninin tarihinde böylesi yaşanmadı gerçekten! Polislerin, polislere karşı yürüttüğü bir sendikalaşma öyküsü bu! Önceki-lerde benzeri bulunmayan kendine özgü "polisye" yol ve yöntemlere de başvurarak Ankara Valiliği'nce engellenmek istenen bir sendikalaşma girişiminin, kısacası uzun soluklu bir "hukuk" savaşımına karşı amansız biçimde sürdürülen, ama hiç değilse copsuz, gazsız ve tomasız yürütülen bir "hukuksuzluk" savaşımının öyküsü!

Anımsanacaktır: Kamu görevlilerinin, 1980'li yılların ikinci yarısında başlayan ve 1990 ortalarında onaylanan iki sözleşmeye dayanarak ilk sendikanın kurulmasıyla somutlaşan, sosyal ve sendikal tarihimizde ender rastlanan ayrık bir olgu olarak "iç hukuku önceleyen" sendikalaşması sürecinde, silahlı kuvvetlerin sivil personeli sendikalaşma dışında kalmamıştı. Önce 16 Kasım 1992'de, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) üyesi Asim-Sen kurulmuştu. Üç yılı aşkın bir süre sonra 30 Ağustos 1995'te de, Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (Türkiye Kamu-Sen) üyesi Türk Asim-Sen gelmişti (Gülmez, 2002: 564-569).

Ne var ki, hazırladıkları bir taslak "sümen altında" kalan bazı kolluk görevlilerinin örgütlenme girişimi gün yüzüne çıkamadı. Polisler, sürecin başlamasından ancak çeyrek yüzyıl

sonra, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün (EGM) "sözde polis sendikası" olarak nitelediği, örgütlenme tarihlerinde "ilk sendikaları" olan Emniyet-Sen'i kurabildi.¹ Böylece de, "polisye" bir sendikalaşma süreci, engellenmiş olmasına karşın, sendika hakkını yasaklayan 4688 sayılı yasaya göre, kanımca ilk başvurunun yapıldığı 9 Kasım 2012 tarihinde tüzel kişilik kazanılmasıyla başladı.

Saniyorum ki, kamu görevlilerinin sendikalaşma sürecinin ilk yıllarında polisler sendika kurmuş olsalardı, engellemelerle dolu aynı süreç o yıllarda da, belki daha yoğun biçimde yaşanacaktı... Ve belki de, özel yasanın henüz çıkarılmadığı -ve ayrıca 2013'te işlerlik kazanan Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunma hakkının bulunmadığı- bu yıllarda, toplam olarak yaklaşık on yılda sonuçlanabilen yargı süreci İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nde çoktan noktalanmış olacaktı... Kanımca da, polislerin sendika hakkının varlığını tanıyan bir kararlar!

Anayasa Mahkemesi'nin kısmi iptal kararının değerlendirilmesini ayrıca yapacağımı belirterek, makalenin bu bölümünde; 9 Kasım 2012 tarihinde yürürlükteki iç hukuka göre tüzel ki-

1-Emniyet-Sen, yalnızca 657 sayılı yasanın tanımladığı "emniyet hizmetleri sınıfı"na girenleri değil, başka hizmet sınıflarına girmekle birlikte Emniyet Teşkilatında çalışan -merkez ve taşradaki- tüm personeli örgütlemeyi amaçlayan bir sendikadır. Emniyet-Sen'in bu niteliğini ortaya koyan -2-3 Mart 2013'te toplanan Genel Kurul kararıyla yapılan değişiklik sonrasında- tam açılımı şöyledir: "Emniyet Genel Müdürlüğü Bünyesinde, Merkez ve Taşra Teşkilatlarında Tüm Çalışan Emniyet Hizmetleri Sınıfı ve Emniyet Teşkilatında Çalışan Diğer Tüm Hizmet Sınıflarına Dahil Personel Sendikası." Bu makalede yararlandığım karar ve yazışmaları ileten Av. Emrah Aytekin'e içten teşekkürlerimi iletiyorum.

şilik kazanan Emniyet-Sen'i, kuruluş süreci ve serüveninin ilk aşamasından itibaren karşılaştığı hukuk dışı işlemlerden başlayarak ele alacağım. Üç buçuk yıla yaklaşan dönemi, altı ana başlıkta inceleyeceğim.² Ankara 9. İş Mahkemesi'nin; Anayasa Mahkemesi'nin gerekçesiyle 13 Mayıs 2014 tarihinde yayınlanan -29 Ocak 2014 tarihli- kararına (AYM, 2014) dayanarak 16 Aralık 2015 tarihinde verdiği davanın reddi kararı ile sonrasındaki yeni gelişmelerin yanı sıra, polislerin sendika hakkının ulusal hukuk ile ulusüstü sendikal haklar hukukundaki dayanaklarına da yer vereceğim.

I. KURULUŞ SÜRECİNDE HUKUK DIŞI İŞLEMLER

Emniyet-Sen'in kuruluş sürecinin başında ve sonrasında karşılaştığı -kimi yönleriyle benzer, ama kimi yönleriyle özgün örnekleri bulunan- hukuk dışı işlemleri ve polislerin polislere karşı ödünsüz biçimde verdiği hukuksuzluk savaşımını anımsayınca, şu soruları sıralamaktan kendimi alamıyorum:

Türkiye, gerçekten bir hukuk devleti mi? İnsan haklarına saygılı ve dayalı mı? Sosyal devlet mi? Demokratik devlet mi? Üç anayasal erk, özellikle de kamu erki kullanma yetkisiyle donatılan kamu görevlileri kendi yetki

alanlarında kalıyor, onaylanan insan hakları sözleşmelerine, kısacası Anayasa'ya saygı gösteriyor ve uyuyorlar mı?

Emniyet Sen'den önce, örneğin Emekli-Sen'in, Genç-Sen'in, Çiftçi-Sen'in, Umut-Sen'in, Yargı-Sen'in ve Sime-Sen'in kuruluş süreçlerinde de değişmedi kamu yetkilerinin gelenekselleşmiş hukuk dışı tutum ve uygulamaları, işlem ve eylemleri. Ama Emniyet-Sen'in, ayrı bir yeri var bu hukuksuzluklar tablosunda!

Biraz daha geriye gidersem, memur sendikacılığının uluslararası insan hakları sözleşmelerine dayanarak ulusal hukuku önceleyip düşünsel oluşum sürecinin başladığı 1980'li yılların ikinci yarısı ile doğduğu 1990 ortalarında ve izleyen dönemde de farklı değildi bu yaklaşım (Gülmez, 2002: 193 vd.). İktidarlar değişti, ama sendika karşıtı tutum ve hukuksuz işlemler "istikrar" içinde (!) sürdü ve sürdürüldü. Muhalefette "özgürlükçü" kesilenler, iktidara gelince "yasağcı" olmaktan kaçınmadılar! Partiler de, bazı sendikalar da!

Neyse ki, hiç değilse anayasal erklerden yargıda, zaman zaman tanık olunan kimi olumlu gelişmeler gerçekleşti de (Gülmez, 2015a: 210-217; 2015b: 225 vd.), 4688 sayılı yasada 4 Nisan 2012'de yapılan değişikliklerde AKP'nin kaldırmaya yanaşmadığı kamu görevlilerinin sendika hakkı alanındaki yasaklardan güvenlik hizmetlerini yerine getiren kamu görevlilerine yönelik birkaçının kaldırılması süreci başladı ve birkaç yasak ayıklanabildi (Gülmez, 2014b: 283 vd.).

²-Belirtmeme gerek yok aslında: Polislerin sendikalaşması, memur sendikacılığının kuruluş öncesi yıllardan beri ilgilendiğim, 1980'li yılların ikinci yarısında, ilk sendikaların kuruluşuna doğru yürüyüşün başladığı dönemde, "polislerin de sendika hakkı vardır" diyerek, birçok toplantıda bu görüşümü açıkça dile getirdiğim bir sorundu...

Üstelik TODAİE'deki derslerimde, özellikle Emniyet'ten bu görüşüme karşı çıkan bazı öğrencilerime "tersini kanıtlarsanız, istifa ederim!" diyerek yanıt verdiğimi de eklemek isterim...

1. Serüven, Kuruluş Başvurusunun Reddiyle Başladı

"Polisiye" sendikalaşma öyküsü, çeyrek yüzyılı aşan bir dönemden birkaçını anımsatmakla yetindiğim hukuk dışı işlem ve engellemeler dizisinin son örneği olan Emniyet-Sen'in kurucularının, 9 Kasım 2012'de Ankara Valiliği'ne yaptığı yasal başvuruya başladı (bkz.: Çizelge). Valilik, yetkili olmamasına karşın, kendini yargı organı yerine koyarak, kurucu "7 polis" in başvurusunu kabul etmedi, kuruluş belgelerini "yasal işlem yapmadan iade etti."

Ankara Valiliği Emniyet Müdürlüğü'nün, Emniyet-Sen'in "yok hükmünde" olduğunun saptanması için açtığı 07.05.2013 tarihli dava dilekçesinde³ belirtildiğine göre; işlemsiz iade kararının 4688 dışındaki bir dayanağı da, orijinal metnine erişemediğim -ama benzerlerini çok iyi bildiğim- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nun 07.11.2012 tarihli yazısıdır. Bakanlık "yazısında belirtilen gerekçeler uyarınca evrak Valilikçe iade edilmiştir" (s. 1).⁴ Dava dilekçesinde, söz konusu Bakanlık gerekçelerinden söz edilmemiş olsa da, ileride ayrıntılı biçimde değineceğim dava dilekçesinde savunulanlardan farklı olmadığı kanısındayım. Ne var ki, Bakanlık yazısının kuruluş başvurusunun yapılmasında *iki gün önceki tarihi* taşınması, Valilik ve Ba-

kanlık yazışmasının daha önce gerçekleştirildiği ve böylece gerekenin elde hazır bulundurulduğu olasılığını düşündürüyor.

31 Ağustos 2015 tarihli Bilirkişi Raporu'nda açıklandığına göre, "emniyetten sorumlu Vali Yardımcısı" kuruluş dilekçesini almadı ve buna ilişkin "tutanağı imzalamaktan imtina etti." Ama tutanak, "hazır bulunanların yanı sıra diğer Vali Yardımcısı ... tarafından da imza edil(di)" (s. 4)⁵ Nitekim, Valiliğin ileride daha ayrıntılı biçimde değineceğim 3 Şubat 2016 tarihli yazısında da, 9 Kasım 2012'de yapılan /verilen "müracaat evraklarının *tutanakla* aynı gün iade edildiği" açıkça belirtildi.

Kanımca bu tutanak; kuruluş başvurusu belgelerinin Ankara Valiliği'ne ulaştığının, sendika kurucularının 4688 sayılı yasa gereğince "ilin valiliğine vermek zorunda" olduğu belgelerin Valilikçe alındığının yeterli bir kanıttır. Dolayısıyla da, bu işlem(ler) in yapıldığı **9 Kasım 2012**, belgelerin "valiliğe verilmesi ile sendika ... tüzel kişilik kazanır" diyen kural uyarınca (m. 6/5), sendikanın **tüzel kişilik kazandığı** tarihtir. Yasa, sendikaların hukuksal varlık kazanması için kuruluş belgelerinin Valiliğe "verilmesi" dışında başka bir koşul aramamıştır. Serbest kuruluş ilkesine getirilen tek istisna, belgeleri "verme" koşuludur.

Bu koşulun yerine getirildiğini ortaya koyan tutanak, sendikanın tüzel

3- Tarihinin, el yazısıyla eklenen "gün" ve "ay" bölümleri okunaklı olmayan "Emniyet-Sen" konulu bu dilekçenin sayısı şöyledir: 58604142-6737/21222. Ankara 9. İş Mahkemesi, düzenlediği "tensip tutanağı"nda, "06/05/2013" olan dilekçe tarihini "07.05.2013" olarak belirledi. Ancak, gerekçeli ret kararında dava tarihini 06/05/2013 olarak gösterdi

4- Yüksek Seçim Kurulu'nun 19/92013 tarihli ve 378 sayılı kararında da, ÇSGB'nin bu yazısına gönderme yapıldı (s. 1).

5- "Mahallinde tanzim" edilen bu tutanak, 09.11.2012 tarihli olup saat 15:30'da el yazısıyla kaleme alınmıştır. Tutanağı "imzadan imtina e(den)" Vali Yardımcısı M. Fahri Aykarı, imzalayan Vali Yardımcısı ise Mustafa Tapsız'dır. Tutanakta, "saat 14:30 sırasında" ekleriyle birlikte dilekçeyi sunan Av. Emrah Aytekin ile "hazırın" Abdurrahman Yılmaz'ın imzaları vardır.

kişiliğinin, Valilik işleminin ise hukuk dışılığının belgesidir.

Emniyet-Sen'in tüzel kişilik kazanma tarihi konusunda; örneğin Bilirkişi Raporu'nda, kuruluş başvuruları özetlenerek "davalının, Sendika olarak tüzel kişilik kazandığının anlaşıl(dığı)" belirtilmiş, ancak tarih verilmemiştir (s. 4). Bu sorunu tartışmayan Ankara 9. İş Mahkemesi'nin 16 Aralık 2015 tarihli kararına göre ise, tüzel kişilik kazanma tarihi, "en geç" 12 Kasım 2012'dir.

İster üç gün önce ister sonra olsun, kesin olan hukuksal gerçek, polislerin ilk sendikası Emniyet-Sen'in tüzel kişilik kazanmış ve tüm hukuksuzluklara karşın hukuksal varlığını sürdürmekte olmasıdır.

2. Kargoyla Gönderilen Belgelerin Geri Yollanması

Emniyet-Sen, kuruluşunu perçinlemek için olsa gerek, ilk başvuruyu "elden" yaptığı gün, tutanakla "elden" geri aldığı kuruluş belgelerini bu kez kargo yoluyla Ankara Valiliği'ne gönderdi. Kargo gönderisi, 12 Kasım 2012 günü Valiliğe ulaştı. Bu durum, Bilirkişi Raporu'nda belirtildiğine göre, "teslime dair Durum Bilgisi Raporu" ile belgelendi (s. 4). Kuruluş dilekçesi ile belgeler Valiliğe kargoyla gönderilince, bu kez "evde yoktum!" denilemeyeceği için olsa gerek, kargo iletisi teslim alındı.

Gerçekten de, "aldım" demek yerine bir miras hukuku terimi kullanmayı yeğleyen Valiliğin 3 Şubat 2016 tarihli yazısından anlaşıldığına göre, kargo gönderisi "Valiliğe intikal etmiş", yani belgeler sendikadan Vali-

liğe gelmiştir. Ne var ki bu "intikal"ın "hemen ardından, (Valiliğin) tebligat yazı(sı) ile birlikte, kuruluş evrakları evrakı gönderen ve kurucu üyeler arasında adı geçen Atilla Aktın'a posta yoluyla aynı gün geri iade edil(di)."

12 Kasım 2012 tarihli ve "Dilekçeniz" konulu kısacık yazıda ise,⁶ birçok hukuksuzluğun yanı sıra bir bilgisizlik de sergilendi! Valilik, 4 Nisan 2012'de 6289 sayılı yasayla altı ay önce değiştirilmiş olmasına karşın, 4688'in ilk başlığını yazmakla kalmadı, yasanın madde 15/j bendini, metinden çıkarılan "kamu kurum ve kuruluşlarının özel güvenlik personeli"ni de kapsayan 2001'deki ilk biçimiyle (!) yineledi!⁷ Bu kuralın "amir hüküm" olduğunu belirttikten sonra da, belgeleri işlem yapmaksızın geri gönderme gerekçesinin, kurucuların tümünün yasak kapsamına girmesi olduğunu şöyle savundu:

"... evrakta kurucu olarak gösterilenlerin tamamının emniyet hizmetleri sınıfında bilfiil görevli polis memurlarından oluştuğu anlaşılacakla, ilgi dilekçenize işlem yapılmamış ve evrakınız ile birlikte ekte iade edilmiştir."

Yazının ekinde de, geri gönderilen dört belge şöyle sayıldı: "Sendika Ana Tüzüğü, Kurucular Kurulu Kararı, Kurucular Listesi ve Kuruculara Ait Belgeler."

Bu "resmi" yazı ve açıklama, şu gerçekleri ortaya koyar: 1) Valilik, ku-

6- Bu yazı, 9 Kasım 2012 tutanağını imzalayan Vali Yardımcısı Mustafa Tapsız'ın imzasıyla Atilla Aktın'a gönderildi. Sayısı şöyledir: B.05.1.E GM.4.06.00.6737-21222/21720.

7- Demek ki, Çelik'in belirttiği gibi, "Velev ki kamu kurumlarının özel güvenlik personeli sendika kurucu valilik onların evraklarını da iade edecek(ti) (!)" (2012c).

ruluş belgelerini almıştır. İlk alma tarihi 9 Kasım 2012, kargo iletisini alma ve geri gönderme tarihi de 12 Kasım 2012'dir; 2) Valilik, kurucuların yasak kapsamında olduğunu saptadığı için, dört belgenin içeriğini bilmektedir, hatta incelemiştir; 3) Valilik, belgeleri teslim alıp incelediğine göre, kargoyla gelen belgeleri evraktan da geçirmiş olmalıdır (?).

Ancak evraktan geçirme, hukuksuzlukta sınır tanımayan Valiliği ilgilendiren bir sorundur. Önemli olan, sendikalarını kurmakta kararlı olan kurucuların, ilkinde olduğu gibi ikinci girişimle de yasanın öngördüğü tüzük ve belgeleri Valiliğe "verme" zorunluluğunu yerine getirmiş olmasıdır. Nitekim Valilik de, tutanakla sonuçlanan ilk başvuru gibi ikinci başvurunun da kendisine ulaştığını yadsımıyor. Tersine, Valiliğe "intikal eden" belgeleri aynı gün geri gönderdiğini, böylece aldığı ve yasal yetkisi çerçevesinde incelediği belgelerde gördüğü eksiklik ve aykırılıkların giderilmesiyle ilgili yasal yükümlülüğünü yasaya aykırı olarak yerine getirmekten kaçındığını, kısacası yasal süreci başlatmadığını açıklıkla itiraf ediyor.

Valiliğin "tebligat yazısı" da "tutanak" gibi, kuruluş belgelerini aldığı ama yasaya aykırı uygulamasını sürdürdüğünün kanıtı, "resmi" itirafıdır.

Bu tutum, yinelemek istemediğim bir atasözünü çağrıştırmıyor mu?

Sonuç olarak, sendikacılık tarihimizde polislerin ilk sendikası olan Emniyet-Sen, kanımca **9 Kasım 2012**'de, ama aşağıda değineceğim belgelerde açıkça belirtildiği gibi "en geç" 12 Kasım 2012 günü hukuken "**tüzel kişilik**" kazandı.

3. Kuruluş Aşamasının Değerlendirilmesi

Öncelikle belirteyim ki, sendika kurmak amacıyla verilen belgeleri almamak ve işlem yapmaksızın geri göndermek, aynı zamanda başka/izleyen yasal yükümlülüklerin de zincirleme olarak yerine getirilmemesi sonucu doğuran bir "çoklu ihlal" kaynağıdır. Ayrıca, bu yasal görevi yerine getirmekten kaçınmak demektir, hukuk devletinde yaptırımsız kalması gereken bir davranıştır, görevi savsaklamaktır.

Valiliğin, bir değil iki kez aldığı ve kendisine ulaştığını, üstelik incelediğini imza ve yazılarıyla itiraf ettiği kuruluş belgelerini geri vermiş ve göndermiş olmasının, ileri sürdüğü gerekçe(ler) doğru olsa bile, en yalın anlatımıyla, *Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu*'nun, "sendikalar ve konfederasyonlar önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar" diyerek başlayan 6. maddesinin çiğnenmesinden başka bir tanımı yoktur. Çünkü 4688 sayılı yasa, aşağıda daha geniş biçimde belirteceğim gibi, kuruluş dilekçesi ve belgelerini almakla, yasaya aykırılık incelemesi yapmakla yükümlü kılar. Yükümlülük, bununla sınırlı değildir. Ayrıca Valilik, aldığı "tüzük ve belgelerin birer örneğini, on beş işgünü içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na gönderir." Bu süre üst sınırdır ve bunun için de, işletildiğinde, eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi sürecinin tamamlanması beklenmez. Bu da yasanın, kurucuların tüzük ve belgeleri Valiliğe "vermesi" ile birlikte sendikanın hukuksal varlığının doğ-

ması kuralının doğal gereğidir. Belgeleri ve tüzüğü alan Valilik bu aşamada, yasanın belirttiği eksiklik ve aykırılıklar varsa, yalnızca kendisine tanınan bazı yetkileri kullanabilir. Bunlardan biri de, en son aşamada, iş mahkemesinde "faaliyeti durdurma" davası açmaktır.

"Yönetmelik" bir makam olan Valiliğin; kendisine elden verilen, almadığı için posta yoluyla ulaştırılan belgeleri inceleyip değerlendirmeden, kendince ve soyut biçimde üreteceği yada Bakanlık yazısına dayandıracığı kimi gerekçeler ileri sürerek belgeleri almama, "tutanak" yada "tebligat yazısı" ile geri yollama vb. yollara başvurma, böylece "yönetmelik" bir kararla tüzel kişilik kazanılmasını baştan engelleme yetkisi yoktur (Gülmez, 2002: 453-454).

4688'in ve kuşkusuz 6356'nın, daha önce de 2821'in onlarca kez uygulanan kuralları ortadayken, başka hiçbir kamu yetkilisi hiçbir yasa ya yada herhangi bir alt düzenleyici metne dayanarak bu olağan sürece karışamaz, işletilmesini saptıramaz. Aşağıda değineceğim gibi bu son derece yalın ve güçler ayrılığı ilkesinin doğal gereği olan hukuksal gerçeği, sürece karışma yetkileri bulunmayan Ankara İl Seçim Kurulu ve Yüksek Seçim Kurulu ile Cumhuriyet Savcılığı ve ayrıca uygulanan disiplin cezaları dolayısıyla Antalya 1. İdare Mahkemesi de saptadı. Ne yazık ki Ankara Valiliği, iç hukukta sendikal yasaların belirlediği yasakçı ve sınırlayıcı çerçeveye girmediğini düşündüğü başvurularda, ÇSGB bürokrasisinin de desteğiyle izleye geldiği "sistematik"

sendika karşıtı tutumunu ödünsüz biçimde sürdürdü ve kuruluş sürecinin ilk aşamalarında kendini yargı organı yerine koyma alışkanlığını bırakmadı...

Kuşkusuz, İçişleri Bakanlığı'nın ve hükümetin bilgisi ve onayı dışında uygulanmadığı düşünülemeyecek bu hukuk dışı tutumun sorumluluğunu, yalnızca Valiliğe yüklemek haksızlık olur!

Kaldı ki "serbest kuruluş ilkesi", hem Anayasa'da ve daha önemlisi, yasalara öncelik tanıyarak doğrudan uygulanması anayasal bir zorunluluk olan ve bu nedenle "ulusalüstü" olarak nitelediğim insan hakları sözleşmelerinde de güvenceye bağlanmıştır (Gülmez, 2004; 2005a: 81 vd.; 2015a: 165 vd.). Sözüün kısası Valilik, geleneksel davranışını sürdürerek, hem iç hukuku ve hem de ulusalüstü hukuku ihlâl etti.

1990 Mayısında, kamu görevlileri sendikacılığının kapısını ilk aralayan Eğitim-İş'in kuruluşunda da böyle davranmış, açılışı böyle yapmıştı Ankara Valiliği! İçişleri Bakanlığı da, altında Müsteşar M. Vecdi Gönül'ün imzası bulunan ve tüm illere gönderilen 28 Şubat 1991 tarihli bir genelge (Gülmez, 1993: 259-261; 2002: 294-296) çıkarmakta gecikmemişti...

Ama ne Valilik ve EGM, ne de çalışma ve devlet personeli bürokratları; "idare, tüzel kişilerin kuruluş ve faaliyetlerine kolluk yetkisi kullanarak müdahale edemez, buna ancak yargı yetkilidir" diyerek, bu genelgeyi iptal eden Danıştay 10. Dairesi'nin 10 Kasım 1992 tarihli kararından (Gülmez, 2005b: 126-129) ders aldılar! Yetki

gaspına, yeni örnekler eklemekten kaçınmadılar.

Kıscası Valilik, "tutanak" ve "tebligat yazısı" ile kuruluş belgelerini sendikaya geri göndermekle, "faaliyeti durdurma davası açmayacağım ve yasa/hukuk dışı yollarla savaşıma sürdüreceğim!" demek istemiştir aslında.

"Polisiye" sendikalaşma serüveninin bu aşamasını bir soruyla bitireyim:

Valiliğin, kuruluş dilekçesi ve belgelerini incelemeyeği nasıl düşünülebilir?

4. Egm'nin 'Özgün' Hukuk Dışı İşlemleri

Hukuksuzluğun bir başka ve hatta kronolojik olarak ilk halkası, EGM'nin 19 Ekim 2012 tarihinde yayınladığı 194690 sayılı "*Sendika Kurma ve Sendikalara Üye Olma*" içerikli bir yazılı emir oldu. Ankara Valiliği İl Dernekler Müdürlüğü'nün 3 Şubat 2016 tarihli ve "sendikal faaliyetler" konulu yazısında belirtildiğine göre bu yazılı emir, "emniyet hizmetleri sınıfı personelin(in), sendikalara üye olamayacakları ve sendika kuramayacaklarına dair", sendika yasağı içeren bir emirdi ve "emniyet teşkilatı personeline tebliğ(i) için gönderildi." Kuruluş başvurusundan 21 gün önce, bazı "duyular üzerine" kaleme alındığı anlaşılan bu yazılı emir; EGM'nin tez elden başlatmaya hazırlandığı soruşturmaların ve uygulanacak disiplin cezalarının, özellikle de meslekten ihraç karar(lar)ının ilk adımını oluşturma, hukuk dışı işlemlerin dayanağını ve deyim yerindeyse, "minarenin kılıfını hazır-

lama", kıscası sendikalaşmayı önleme amacı taşıyan bir uyarı ve yıldırma anlamına geliyordu.

Tüzel kişilik kazanılmasından kısa bir süre sonra da, Ankara Emniyet Güvenlik Şube Müdürlüğü, 28 Kasım 2012 tarihinde yaptığı ihbarla, bir başka örneğini bilmediğim bir yola başvurdu: Emniyet-Sen yetkililerini "dolandırıcılık" suçu işlemekle itham ederek Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu! Yargı yerine geçip, "hukuken var olmayan" bir oluşum olarak nitelediği Emniyet-Sen'in, tüzük taslağına göre üyelerinden alacağı aidatın "dolandırıcılık suçu" oluşturacağını ileri sürdü, sürebildi!

Öte yandan aynı (tarihli) yazıyla, 4688'in 5. maddesi ile 15/j madde-sini aktardıktan ve Valiliğin kuruluş başvurusu konusundaki işlemlerini özetledikten sonra, 4688 sayılı yasadaki -uzun süreceğini düşündüğü(?) -süreci izleyip sonucunu beklemeksizin, Türk Medeni Kanunu'na (m. 90) dayanarak sendikanın faaliyetinin durdurulmasını da istedi. Oysa Emniyet-Sen, bir dernek değil, özel yasasına göre işlem yapılması gereken bir sendika idi! Ve 47. maddeye göre de, kişi toplulukları ile mal toplulukları, "kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar."

Bu arada, belirtmekte yarar var: Medeni Kanun'un "Derneklerin Faaliyetleri"ne ilişkin olan 90. maddenin 3. fıkrası; "Dernek faaliyetleri ile ilgili yasak ve sınırlamalara aykırılık hâlinde, Cumhuriyet savcısının istemiyle mahkemece faaliyetten alıkoyma kararı verilebil(mesini)" öngörür, yani yargı organını yetkilendirir.

Oysa Valiliğin henüz yasal süre dolmamışken yapması gereken iş, 4688'e göre kuruluş belgelerini inceleyip, yasal eksiklik ve aykırılıklar gerekçesiyle "faaliyeti durdurma" davası açmaktı. Bunun yerine, yine bir başka örneğini anımsamadığım "özgün bir yol" denemeyi yeğledi Valilik!

5. Cumhuriyet Savcılığı'nın Hukuka Uygun Kararı

Valiliğin başlattığı "hukuksuzluk savaşı"nın bazı aşamalarında, hukuka uygun ama uyulmayan kararlar da verildi.

Cumhuriyet Savcılığı dolandırıcılık suçu işlendiği iddiası konusunda, 4688'in 6. maddesini yinedikten sonra, "gerçekleşmemiş olan, şikâyetçi(s)i ve zarara uğrayanı bulunmayan" bu somut olayda, dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle, 13 Aralık 2012 tarihinde **kovuşturmaya yer olmadığına** karar verdi.⁸

Sendikanın faaliyetten alıkonması istemi konusunda da, yine aynı tarihli yazıyla,⁹ bu davanın Medeni Kanun'daki genel kurallar değil 4688'deki özel kurallar uyarınca açılması gerektiğini, haklı olarak anımsattı. 4688 sayılı yasanın 6. maddesinin 3. ve 7. fıkralarında öngörülen süreci aktaran Cumhuriyet Savcısı, "bizzat Valilikçe Cumhuriyet Başsavcılığı da aracı kılınmaksızın **İş Mahkemesine müracaatla sendika faaliyetlerinin durdurulmasının talep edilmesi gerektiği** hususundaki açık

düzenleme dikkate alınmadan" dava açılmış olması nedeniyle bu istemi de reddetti. Sonuç olarak EGM, "oluşum" dediği Emniyet-Sen için Dernekler Kanunu'na başvurarak kısa yoldan sendikanın varlığını sona erdirmeye girişiminde başarılı olamadı!

Bu karar, aslında Emniyet-Sen'in tüzel kişilik kazanmış olduğunun onaylanması anlamına da geliyordu. Aynı zamanda, izlemesi gereken, ama anlamak ve izlemek istemediği yasal yolu Valiliğe anımsatıyor ve gösteriyordu.

Ne yazık ki Cumhuriyet Savcılığı'nın, iç hukukun gereği olarak bu aşamada verdiği doğru karar, hukuk dışı işlemlere son verip 4688 sayılı yasa uygulama konusunda bir uyarı olarak değerlendirilmedi. Tersine, tüzel kişilik kazanmış sendikanın genel kurul yapması da engellenmek istendi.

6. İlçe Seçim Kurulu'nun Hukuk Dışı Kararı

Emniyet-Sen, tüzel kişilik kazanınca, doğal olarak ve "Sendikanın ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak altı ay içinde yapılır" diyen ilk Tüzük kuralı (m. 16) gereğince, 23-24 Şubat 2013 tarihlerinde çoğunluklu ve yeterli çoğunluk sağlanamaması durumunda da 2-3 Mart 2013 tarihlerinde olağan genel kurulunu toplayarak yasal organlarını oluşturmak istedi.¹⁰ Bu amaçla da, Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu'na başvuruda bulundu.

10- Valiliğin dava dilekçesinde; 8 Şubat 2012 tarihinde "ilk olağan genel kurul toplantısı adı altında genel kurul yapacağı müracaatında bulunulmuş" olduğu, bu başvuru üzerine Valiliğin "Ankara Seçim Kurulu Başkanlığına" aynı tarihli bir yazı göndererek, genel kurul başvurusunun 4688'deki sendika yasağı öngören kural kastedilerek, bu "amir hüküm" gereğince karar verilmesi istendi (s. 1). Kısacası, "genel kurul yapma müracaatının bu doğrultuda değerlendirilmesi", yani genel kurul yapılmasının önlenmesi için yazı yazıldı. Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu da, belirttiğim gibi, yazının gereğini yerine getirdi!

8- Sayı: Basın Soruşturma No: 2012/2815, Basın Kararı No: 2012/1987.

9- Sayı: Basın Muhabere: 2012/233.

Ancak Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu, 12 Şubat 2013 tarihli ve 2013/28 sayılı kararıyla bu yasal başvuruyu reddetti. EMG'nin yaklaşımına koşul olan gerekçesi, "... kısa adı Emniyet-Sen olan oluşumun sendikalar kapsamında değerlendirilemeyeceği" idi! Valilik gibi İlçe Seçim Kurulu da, kendisini yargı organı yerine koymaktan, Emniyet-Sen'in hukuksal niteliği konusunda değerlendirme yaparak 4688 sayılı yasadaki sürece karışmaktan kaçınmadı!

Bu arada belirtiyim ki, yukarıda andığım kuruluşu engellenen sendikaları "oluşum" olarak adlandırma onuru (!), görüşleri sorulduğunda kendilerini yargı organı yerine koymaktan kaçınmayan, yalnızca yasaların sözel metinlerine bakmakla yetinip onaylayan insan hakları sözleşmelerini asla göz önüne almayan ÇSGB ile Devlet Personel Başkanlığı (DPB) bürokratlarına aittir!

7. İl Seçim Kurulu'nun Hukuka Uygun Kararı

Hukuk savaşımını sürdüren Emniyet-Sen, Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu'nun yargı organıymış gibi verdiği karara itiraz ederek, 13 Şubat 2013'te Ankara İl Seçim Kurulu'na başvurdu.

Kurul, hukuk dışı işlemlerle dolu kuruluş sürecinin Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına değin süren evresinde iç hukuka uygun ikinci ve son örneği olması nedeniyle önemsedğim ve bundan sonraki benzer sendika başvurularında kamu yetkililerince göz önüne alınmasını dilediğim bir karar verdi. Üç yargıçtan oluşan Ankara İl Seçim Kurulu, Emni-

yet-Sen'in itirazını genel kurul "seçim sonuçlarıyla ilgili olmadığından" kesin nitelik taşımadığı için kabul ve Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu'nun kararını ise oybirliğiyle iptal etti. Emniyet-Sen'in tüzel kişilik kazandığını da onaylayan ve genel kurul toplantısının yapılmasını sağlayan 13 Şubat 2013 tarihli ve 2013/02 sayılı bu karara göre:

"İlçe ve İl Seçim Kurulları, Kamu Görevlileri Sendikasının Kanuna uygun olarak kuruluş kurulmadığını denetleme mercii değildir, bu görev ve yetki usulüne uygun dava açılması halinde İş Mahkemelerine aittir. Evrak incelendiğinde sendika faaliyetlerinin durdurulması talebiyle **İş Mahkemesinde açılmış bir dava olmadığından** ve Kamu Görevlileri Sendikası 4688 sayılı Kanununun 6. maddesine göre **izin alınmadan kendiliğinden kurulduğundan, kurulmuş olan sendikanın Genel Kurul toplantısını yapabileceği,** itirazın yerinde olduğu görülmüştür."

Çok açık ve yineleme pahasına olsa da, kararın özünü vurgulamakta yarar var: 4688 sayılı yasa, sendikaların kuruluş sürecinin yasallığını denetleyip örgütün hukuksal varlığı konusunda karar verme yetkisini, seçim kurullarına (ve kuşkusuz yetkisi yasadaki sınırlı biçimde tanımlanmış olan Valiliğe) vermemiştir. Bu yetki, yalnız ve ancak yargıdır. Ters, yetki gaspıdır. Emniyet-Sen, önceden izin almama ilkesi gereğince "kurulmuş", dolayısıyla da tüzel kişilik kazanmıştır. Bu nedenle, genel kurul da yapabilir.

Anımsatayım ki bu tarihte, yani başvurudan üç ay sonra, genel kurul

yapılmasını engelleme savaşımı ve-
ren Valilik, 4688'deki yasal yetkisini
kullanıp (süresi içinde) henüz faali-
yeti durdurma davası açmış değildi.
Açmış olsaydı da, süre çoktan dol-
muştu zaten!

Bu arada eklemek isterim ki, İl Se-
çim Kurulu kararında geçen "*İş Mah-
kemesinde açılmış bir dava olmadı-
ğundan*" ibaresi, saptama olarak doğru
olmakla birlikte yanlış anla(şıl)maya
elverişlidir. Çünkü davanın açılmış ol-
ması durumunda da, olası bir faaliyeti
durdurma kararı yargı sürecinin iç hu-
kuktaki izleyen aşamaları çerçeve-
sinde kesinleşmedikçe, sendikanın
ne genel kurul yapması ve ne de baş-
ka sendikal etkinlikleri engellenebi-
lir. Üstelik yargı süreci, dar ve gele-
neksel anlamda iç hukukla da sınırlı
değildir ve Strasbourg'a, İnsan Hak-
ları Avrupa Mahkemesi'ne (İHAM)
değin uzanabilir.

8. İlk Genel Kurulun Yapılması

Emniyet-Sen; Ankara İl Seçim Ku-
rulu kararı üzerine, 20 Ocak 2013'te
Çankaya İlçe Seçim Kurulu'na sunu-
lan "hazirun" listesindeki 478 delege-
den 104 üyenin¹¹ katılımıyla, çoğunluk
aranmaksızın 2-3 Mart 2013 tarihle-
rinde toplanmasını öngördüğü ilk ola-
ğan genel kurulunu gerçekleştirdi.

¹¹- Valliğin 7 Mayıs 2013 tarihli dava dilekçesinde
genel kurula katılan üye sayısının "70 kişi" olduğu
belirtiyor (s. 1). Sendika vekilinin 28 Kasım 2014
tarihli dilekçesine göre de bu sayı 98'dir.
Oysa, Çankaya İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nın
"Seçim Sonuçları" konulu yazısında, Yönetim, De-
netleme ve Disiplin Kurullarına seçilen asıl ve yedek
üyelerden 19'unun aldığı oy sayısı 100 ve üstündedir.
Genel Başkan Faruk Sezer ile bir yedek üye, katılan
104 üyenin tümünün oyunu almıştır. Kısacası genel
kurul, 104 delegenin katılımıyla yapılmıştır.

Emniyet-Sen'i "oluşum" sayıp
"sendikalar kapsamında değerlen-
dirmeyen" Çankaya 1. İlçe Seçim Ku-
rulu Başkanlığı da, görevini yerine
getirip Genel Kurul'da yönetim, de-
netleme ve disiplin kurullarına seçi-
len asıl ve yedek üyelerin adlarını ve
aldıkları oy sayılarını gösteren seçim
sonuçlarını, 6 Mart 2013 tarihli yazıy-
la Emniyet-Sen'e bildirdi.¹²

Ama izleyen dönemde, ne genel
kurula katılan üyeler disiplin soruş-
turma ve cezalarından kurtulabilirdi,
ne de Emniyet-Sen, Anayasa Mah-
kemesi'nin kısmi iptal kararına (AYM,
2014) karşın -ilk genel kuruldan üç
yıl sonra, Mart 2016 itibarıyla- ikinci
genel kurulunu yapabildi! Polislerin
sendikalaşma çabasının engellen-
mesi, başka benzersiz "polisliye" yol
ve yöntemlerle sürdürüldü.

Genel Kurul'da, sendikanın "Tüm
Emniyet-Sen" olan ilk kısa adı ile
açılımı değiştirildi. Tüzüğüün çeşitli
maddelerinde gerçekleştirilen deği-
şiklikler arasında, Tüzük değişikliği
yapmanın koşulları da vardı. Bunun
için, "Genel Kurula katılan delegelerin
1/10 u tarafından, Genel Kurul Divan
Başkanlığına verilecek yazılı öner-
genin, mevcut delegasyonun salt ço-
ğunluğunun açık oyla kabul etmesi"
koşulu arandı (m. 4).

Ancak, Emniyet-Sen'in örgüt-
lenmeyi amaçladığı hizmet sınıfları
konusunda herhangi bir değişiklik
yapılmadı. Başka deyişle, Anayasa
Mahkemesi'nin iptal kararı kapsamı
dışında bırakarak yaşağı sürdürdüğü

¹²-Sayı: C.05.0.SKB.04.03-140.99-137.

"emniyet hizmetleri sınıfı" personelinin de "sendikanın faaliyet alanı" içinde kalması kuralı (m. 1 ve 2) değiştirilmedi.¹³

9. Yok Sayılmanın Tespiti Davası Açılması

Ankara Valiliği, sendikanın tüzel kişilik kazanmasından dört ay kadar sonra, 2012 değişikliğindeki doğru başlığını kullandığı 4688 sayılı yasanın öngördüğü süreç dışında yeni bir hukuk dışı girişimde bulundu: Genel Kurul kararıyla yeniden oluşan yasal organlarıyla hukuksal yaşamını ve etkinliklerini sürdürme çabasına koyulan Emniyet-Sen'in "yok hükmünde olduğunun tespitine (tüzel kişiliği bulunmadığına)" karar verilmesi için 7 Mayıs 2013 tarihinde Ankara Nöbetçi İş Mahkemesi Başkanlığı'na başvurarak dava açtı.¹⁴

Oysa, davanın açıldığı tarih itibarıyla, Emniyet-Sen'in kurulup tüzel kişilik kazanmasından beri neredeyse yedi ay geçmişti! Ve, ayrıca belirteceğim gibi, 4688'in Valiliğe tanıdığı "faaliyeti durdurma" davası açma yetkisinin yasal koşulları da yoktu!

Dava dilekçesinde, önce kuruluşu izleyen 9 Kasım 2012 ile 2-3 Mart 2013 tarihleri arasındaki 4 aylık dönem özetlendi. Kuruluş başvurusunun reddi konusunda, 4688 (m. 15/j) ile "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 7 Kasım 2012 tarihli yazısında belirtilen gerekçeler uyarınca ev-

rak Valilikçe iade edilmiştir", denildi. Sonra da, ilgili görülen ulusal hukuk (Anayasa m.90/son fıkra;4688/m. 4,5,15/j,43;Medeni Kanun/m. 47, 56) ile uluslararası hukuk (87 sayılı sözleşme ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi) alanlarındaki düzenlemelere değinildi.

Ulusal ve Ulusalüstü Hukuk başlıklarında ayrıca değineceğim Valilik dilekçesinde savunulan dayanaktan yoksun görüşün özü ve özeti şu idi: Ulusal mevzuatta yapılan düzenlemeler, "Anayasa'ya ve milletlerarası antlaşma ve sözleşmelerine (üst hukuk kurallarına) aykırılık taşımamaktadır." Ulusal düzenlemeler ile madde 90/son fıkra gereğince "üst norm" olan uluslararası sözleşmeler çelişmemekte, "birbirini doğrulayan düzenlemeler içermektedir." Dolayısıyla da, "oluşturulmaya çalışılan sendikalaşma girişimi hukuken ve kanunen YOK HÜKMÜNDEDİR." Vali Yardımcısı dilekçesine, ulusal hukuk ve sözleşmeler gereği olarak, "... EMNİYET-SEN isimli oluşumun; YOK HÜKMÜNDE OLDUĞUNUN TESPİTİNE (tüzel kişiliği bulunmadığına) karar verilmesini arz ederim", diyerek nokta koydu.

Ayrıca dava dilekçesinde; bu görüşü desteklemek üzere, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin oyçokluğuyla verdiği 21 Şubat 2012 tarihli kararıyla onadığı Ankara 15. İş Mahkemesi'nin Yargıçlar ve Savcılar Sendikası'nın (Yargı-Sen) kapatılmasına ilişkin kararından (Gülmez, 2012: 66-82) bir alıntı yapılarak,¹⁵ Valilik "görüşü(nün) teyit edilmiş" olduğu da savunuldu.

13-<http://www.emniyetesen.org.tr/sendikatuzugu>.

14-Tutanağı imzalamaktan kaçınan Vali Yardımcısı M. Fahri Aykırı'nın imzasını taşıyan Valilik dilekçesinin tarih bölümüne elle eklenen ve yeterince okunaklı olmayan tarih "06/05/2013"tür. Ankara 9. İş Mahkemesi'nin hazırladığı "Tensip Tutanağı"nda, dava tarihi 07/05/2013 olarak belirtildi (MG).

15-Bu alıntı şöyledir:

"...bu sözleşmelerin tamamında güvenlik güçleri ile silahlı kuvvetler haricindeki herkesin istisnasız sendika kurma hakkına, başkanı, yöneticisi ve üyesi olma hakkına sahip olduğu açıktır..."
Eğer bu doğruysa, Valilik neden örneğin emeklilerin, ev emekçilerinin, yargıç ve savcıların sendika kurma girişimlerini engelledi?

Şimdiden belirteyim: 4688 sayılı yasada öngörülen "faaliyeti durdurma" davasından söz etmeyen Ankara Valiliği'nin -bir başka benzerine tanınmadığım- Emniyet-Sen'in "yok hükmünde olduğunun tespiti" için açtığı dava dayanaktan yoksundur. Yok hükmünde sayılması gereken, Emniyet-Sen değil bu davadır!

10. Yüksek Seçim Kurulu'nun İtirazın Reddi Kararı

Ankara Valiliği Emniyet Müdür-lüğü, İl Seçim Kurulu kararından yedi ve genel kurulun yapılmasından da yaklaşık sekiz ay sonra, 11 Eylül 2013 tarihli bir yazıyla¹⁶ Yüksek Seçim Kurulu'na da (YSK) başvurdu! Süreci özetledi ve YSK'den, "... yapılan Genel Kurulu(n) ve Organ Seçimlerinin tam kanunsuzluk hali nedeniyle iptaline karar vermesi" isteğinde bulundu.

Dosyayı inceleyen YSK ise, 4688'e değinerek 6. ve 11. maddeler ile 6356'nın "seçimlere itiraz"a ilişkin 15. maddesini aktardıktan, ayrıca sürecin ilçe ve il seçim kurulları aşamalarına değindikten, özellikle İl Seçim Kurulu'nun kararına vurgu yaptıktan sonra, bu düzenlemeler çerçevesinde oybirliğiyle şu sonuca vardı:

"2-3 Mart 2013 tarihinde yapılan Emniyet-Sen Olağan Genel Kurulu ve Organ Seçimlerinin iptali konusunda mahkemeler görevli olduğundan ve bu konuda Yüksek Seçim Kurulunun görevi bulunmadığından, Kurulumuzun görev alanı dışında kalan itirazın reddine karar verilmelidir."

YSK'ye itiraz için neden yedi ay beklediğini anlamakta zorlandığım Valilik, bu girişiminden de sonuç alamadı.

11. Ankara 9. İş Mahkemesi'nin Ara Kararı

Valiliğin yok sayılma davasına bakan Ankara 9. İş Mahkemesi, yaklaşık beş ay sonra yaptığı ilk duruşmada verdiği 30 Ekim 2013 tarihli ve 2013/653 Esas sayılı çok kısa bir kararlar, duruşmayı 2 Nisan 2014 tarihine erteledi. "4688 sayılı Kanununun 15. maddesinin j fıkrasının Anayasanın 5, 10, 13 ve 51. maddelerine aykırılık iddiası ile iptali için **Anayasa Mahkemesi-ne başvurulmasına**" karar verdi.

Gerekçelerini, Anayasa Mahkemesi kararını ele alacağım başka bir makalede değerlendireceğim bu başvuruda, Anayasa'nın madde 90/son fıkra kuralı dolayısıyla ulusal yasalara üstün tutularak doğrudan göz önüne alınıp uygulanması gereken ilgili "ulusalüstü" sözleşmelere ve denetim organları kararlarına değinilmemiş olmasının önemli bir eksiklik olduğunu şimdiden belirtmek isterim.

II. KURUCULARA YÖNELİK AYRIMCI EYLEM VE İŞLEMLER

Her ne kadar özetlediğim kuruluş süreci, 4688'in belirtilen kuralının Anayasa'ya uygunluk denetiminin başlatılmasıyla hukuka uygun bir çizgiye girmiş görünüyor ise de, bu durum başlangıçtan beri kuruculara yönelik olarak sürdürülen sendika karşıtı ayırıcı eylem ve işlemlerin sona er(diril)mesinde etkili olmadı. Örneğin, basında yer alan haberlere göre, Emniyet-Sen Genel Başkanı, görev yeri değiştirilerek "araç hurdalığının bulunduğu yere atandı." Soruşturma(lar) açıldı (Cumhuriyet, 2012a, b, c, d, e; Çelik, 2012a, b)... Meslekten

16- Sayı: 58604142-673721222/14541.

çıkarma cezaları verildi... Ne var ki İdare Mahkemeleri bu konudaki kararları iptal etti...

1. Meslekten İhraç Kararları

EGM Yüksek Disiplin Kurulu, 4 Nisan 2013 tarihli ve 2013/130 sayılı kararıyla, Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'ne dayanarak (m. 10),¹⁷ Antalya Emniyet Müdürlüğü'nde polis memuru olarak çalışan sendika Genel Başkanı'nı, en ağır disiplin cezasına çarptırarak meslekten ihraç etti. Bunu, başka ihraçlar da izledi...

Ancak, anayasal ölçülülük ilkesiyle bağdaşmayan meslekten çıkarma karar(lar)ı, aşağıda değineceğim gibi, yönetsel yargıdan döndü.

2. "Sözde Polis Sendikası" Genelgesi

EGM, sendikanın kurulmasından beş buçuk ay sonra, 24 Nisan 2013 tarihli -19 Ekim 2012'de yayınladığı yazılı emirle benzer içerik taşıdığını düşündüğüm- bir genelge çıkararak, "*Sözde Polis Sendikası İle İlgili Açıklama*" yaptı.

"Görev ve yetkilerini başta anayasa ve kanunlar olmak üzere mevzuattan al(dığını)" belirten EGM, "kanunlara ve nizamlara aykırı faaliyette bulunan personeli hakkında da gerekli disiplin işlemlerini de yerine getir(diğini)" anımsattı. Yargının yetki

alanına giren bir konuda, polislerin sendika hakkının hukuksal dayanaklarıyla ilgili şu iddiada bulundu:

"Sendikal faaliyetler, Emniyet Teşkilat mensubu için hak olmayıp yasak faaliyetler kapsamındadır. Bu yasağın kaynağını ise Anayasa, uluslararası belgeler ve kanunlar oluşturmaktadır."

Hukuksal temelden yoksun bu görüşün ardından, "sözde" diye nitelenen Emniyet-Sen için çıkarılan genelgede, Anayasa'nın 51. maddesi ile 4688 sayılı yasanın 15. maddesi yani değinilmeyen j bendindeki yasakçı kural aktarıldı. Yargıtay'ın, sayısı verilmeksizin 2011 tarihli olduğu belirtilmekle yetinilen bir karardan alıntı yapıldı. 657'nin "Sadakat" başlıklı 6.maddesi anımsatıldı. Ardından da, kuruluş sürecinin yalnızca Valiliğin başvuru belgelerini geri göndermesine ilişkin hukuk dışı işleminden söz edilerek, altı personelin (kurucuların) Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün birçok maddesinde yazılı suçu işlemiş oldukları gerekçesiyle meslekten çıkarıldığı kamuoyuna saygıyla (!) şöyle duyuruldu:

"Tüm bu yasal düzenlemelere rağmen birkaç emniyet personeli tarafından Emniyet-Sen adı altında sendika kurmak amacıyla Ankara Valiliğine dilekçe verilmiş ve bu dilekçe Valilik tarafından mevzuata aykırılığı nedeniyle iade edilmiştir.

Mevzuata aykırı faaliyetlerde bulunulmaması konusunda Emniyet Genel Müdürlüğüne yayınlanan genelge ve emir yazılarına rağmen mevzuata ve meslek disiplinine aykırı faaliyetler sürdürülmüştür,(.)

¹⁷-Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün (26.7.1983 tarih ve 83/6883 sayılı kanunla değişik) 10. maddesi şöyledir:

"Amirin emrini yapmayan memura uzun süreli durdurma cezasının üst sınırı verilir. Emrin yapılmaması, Devleti ya da kişileri zarara uğratmış ya da hizmetin gecikmesine ya da durmasına neden olmuşsa, doğan zararın derecesine ya da durumun ağırlığına göre, meslekten çıkarma cezası da uygulanabilir."

Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15'inci maddesine aykırı olarak emniyet hizmetleri sınıfında olmasına rağmen sendikal faaliyette bulunduğu ve Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 8'inci maddesinin çeşitli fıkralarında yer alan 'mesleğin onur ve saygınlığını zedeleyici veya amir ya da üstlerinin eylem ve işlemlerini eleştirici nitelikte basına, haber ajanslarına, bilgi, yazı, demeç vermek', 'amir ya da üste karşı itaatsizliğe, ... tahrik ya da teşvik etmek', 'emre itaatsizlik' gibi suçları işledikleri tespit edilen **6 personel hakkında meslekten çıkarılma cezası verilmiştir.**"

Görüldüğü gibi genelgenin dayanakları, Valiliğin 4688 sayılı yasaya düpedüz aykırı işlemleri ile EGM'nin yayınladığı yazılı emirdir. Genelge aslında; Valiliğin yasal yetkilerinin dışına çıktığını, bir insan hakkını kullanan Emniyet-Sen kurucularına yönelik olarak açıkça "sendikal nedenlere dayalı ayırıcılık" yaptığını ve ayrıca ölçülülük ilkesine de aykırı biçimde en ağır disiplin yaptırımı olan "meslekten ihraç" cezası uyguladığını, kısacası "mevzuata aykırılık" nedeniyle yargı organı gibi davrandığını itiraf eden bir belgedir.

3. Meslekten İhraç

Karar(lar)ın İptal Edilmesi

Antalya 1. İdare Mahkemesi, Emniyet-Sen Genel Başkanı'nın hem meslekten çıkarılması işleminin hukuka aykırı olduğu sonucuna vardı, hem de yürütmeyi durdurma kararı verdi. Oybirliğiyle aldığı **18 Eylül 2013** tarih ve 2013/830 E. sayılı kararında,

4688'de öngörülen kuruluş süreciyle ilgili işlemler çerçevesinde, sendikanın "hukuk alanında tüzel kişilik kazandığı" gerçeğini onayladı. Ayrıca Valilikçe, yasada öngörülen süre (bir ay) içinde İş Mahkemesi'ne başvurulmamış olduğunu da saptadı.

"Kurucu" olan davacının "sendikal" nitelik taşıyan eylemlerinin Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü (EÖDT) kapsamına girmeyeceğini, emre itaatsizlik sayılmayacağını saptayan mahkemeye göre:

"... bu haliyle hukuk alanında tüzel kişilik kazanan sendikanın kurucuları arasında yer alan davacının **sendika kurma faaliyetinin amirin emrini yapmama fiili kapsamında değerlendirilemeyeceği** gibi bu faaliyetle devletin ve kişilerin zarara uğratılmadığı, hizmetin gecikmesi ya da durmasına sebebiyet verilmediği, dolayısıyla da Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 10. maddesinde öngörülen fiilin sübuta ermediği sonucuna ulaşıldığından, bu fiile dayalı olarak davacının meslekten çıkarma cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin işlemde hukuka uyarlık görülmemiştir."

Antalya 1. İdare Mahkemesi kararında, vurgu gerektiren birbiriyle bağlantılı iki nokta vardır: Emniyet-Sen, tüzel kişilik kazanmıştır. Bunun sonucu olarak da, kurucuların faaliyetleri, yani örneğin genel kurul yapma, üye kaydetme ve aidat toplama gibi faaliyetleri, "sendikal faaliyetler"dir. Bunlar, "**amirin emrini yapmama fiili kapsamında değerlendirileme(z).**"

Kanımca, Emniyet-Sen'in bir yılını doldurmaya yaklaşırken verilen bu kararda, gerek Anayasa'dan (özellik-

le 90. maddenin son fıkrasından) ve gerekse sendikal hakların uluslararası hukuksal dayanaklarını oluşturan insan hakları sözleşmelerinden söz edilmemiş olması önemli bir eksiklik. Mahkeme, eğer bu sözleşmelere de bakmış olsaydı, sendika kurma nedeniyle disiplin cezası olarak uygulanan meslekten çıkarma eyleminin aynı zamanda "sendikal nedene dayalı bir ayrımcılık" oluşturduğunu saptama olanağı da bulabilecekti.

III. KURULUŞ İŞLEMLERİ VE AÇILACAK DAVA SORUNU

4688 sayılı yasanın kamu görevlileri sendikalarının kuruluş sürecine ilişkin yer yer değindiği kuralları, aslında açıktır. Yönetim ve yargının hangi çerçevede, hangi sürelerle uyarak neler yapacağını anlaşılır bir dille düzenler.

Ne var ki Ankara Valiliği, kuruluş sürecinde "oluşum" olarak nitelediği Emniyet-Sen'in tüzel kişilik kazanmasını içine sindirememiş olmalı ki, iki gün eksikliğiyle altı ay geçmiş olmasına karşın, "yok hükmünde olduğunun tespiti" için dava açmaktan geri kalmadı! Sonunda, yasanın yalın ve açık kurallarının arkasından dolanma anlamına gelen bir girişimde bulunarak yargıya başvurdu.

Açılan Emniyet-Sen davası, bu düzenlemelerin yeniden ve yakından incelenip değerlendirilmesini kaçınılmaz kılıyor. Ayrıca Ankara 9. İş Mahkemesi'nin, Ankara Valiliği'nin açtığı "Emniyet-Sen'in yok hükmünde olduğunun (tüzel kişiliği bulunmadığının) tespit edilmesi" davasına ilişkin 14 Mayıs 2013 tarihli "**Tensip Tutana-**

ğı"nı da, 4688'in açık kurallarını göz ardı etmiş olması nedeniyle ele almak gerekiyor.

1. Faaliyeti Durdurma Davası Açma Koşulları

Ankara Valiliği'nin, hiçbir örgüte benzetemediği Emniyet-Sen'in "yok" sayılmasını istemesinin hukuksal dayanağı yoktur. Çünkü 4688'in 2012'de bazı kuralları değiştirilerek daha az ayrıntılı bir içerikle düzenlenen 6.maddesinin Valiliğe tanıdığı yetki, Valiliğinin sözcük olarak da anmaktan özenle kaçındığı "*faaliyeti durdurma*" davası açılmasıdır. Bu yetki de, ancak öngörülen koşullar ve süreler içinde, sırasına uyularak kullanılabilir. Valiliğin kuruluş koşullarında saptadığı eksikliklerin tamamlanması isteğinin sendikaca süresi içinde yerine getirilmemiş olması, dava yetkisini kullanmasının ilk ve ön koşuludur. Yasa, bir aylık bu sürenin ardından, eksikliklerin tamamlanmaması üzerine açılacak dava için de, yine bir aylık bir süre öngörür. Kabul edildiği 2001'den beri 4688'de olmayan *bu süre, 2012 değişikliğinde eklendi.*

Valilik, neredeyse on iki yıldan beri süreyle bağlı olmaksızın dava açabilme olanağının kazandırdığı alışkanlıkla olsa gerek, 2012 değişikliğinden sonra da tutumunu sürdürmek istedi. Valiliğin, kargoyla aldığı kuruluş belgelerini geri gönderdiği yukarıda değindiğim "tebligat yazısı"nda 4688'in ilk başlığını kullanmış ve özellikle metinden çıkarılan bir kuralı yinelemiş olması, elindeki yasa metninin değişiklik öncesindeki ilk metin ol-

duğu kanısını güçlendiriyor.¹⁸ Öyle anlaşılıyor ki Valilik, Çelik'in eleştirisi (2012c) üzerine, değişiklik konusunda bilgilendi yada bilgilendirildi. Sürenin dolduğunu ve sürecin kapandığını düşündüğü için de, başka bir yol denedi! Çünkü Valilik, belgeleri geri yolladığı andan itibaren, faaliyeti durdurma davasını da kapsamak üzere, yasadaki kuruluş işlemleri sürecini tümüyle sonlandırmıştı zaten!

Her biri ayrıntılı tartışmayı gerektiren dört soruya vereceğim yanıtlarla, bu "başka yol" bağlamında 4688 sayılı yasanın kuruluş işlemleriyle ilgili kurallarına ve açılan davaya ilişkin yer yer değindiğim görüşlerimi daha geniş biçimde belirteceğim:

■ *Valilik, Emniyet-Sen'in kuruluş başvurusu yapmasından ve yasaya uygun olarak tüzel kişilik kazanmasından tam altı ay sonra dava açabilir mi?*

4688 sayılı yasa, kuruluş işlemlerinin yasaya uygunluğunun ilk denetimini yapma yetkisini Valiliğe tanır. Valilik bu yetkisini, belirtilen süreler içinde, öngörülen sıraya ve sınırlamalara uyararak kullanmakla yükümlüdür. Çünkü yasa, Valilik sendikadan eksikliklerin "tamamlanmasını ister", der. Eksiklikler ise, iki temel noktaya ilişkindir:1)Kuruluş belgelerindeki bilgilerin yasaya aykırı olması;2)Kuruluş koşullarının gerçekleşmemesi.

Yasa, 2001'den beri, bu iki noktaya ilişkin eksikliklerin Valilikçe saptanma süresini belirtmiş değildir. Bu konuda, 6356 sayılı yasadaki boşluk vardır. Buna karşılık Medeni Kanun,

dernek başvurusunda en büyük mülki amirce dosya üzerinde yapılacak inceleme süresini "altmış gün" olarak belirler (m. 60/1). Bu durumda, 4688'in 43. maddesi uyarınca, Valiliğin iki noktaya ilişkin incelemesinin üst sınırı altmış gündür. Kanımca bu, çok uzun bir süredir. Eksikliklerin giderilmesi için sendikaya bir ay süre verildiğine göre, Valiliğin iki noktaya yönelik inceleme süresinin, ilkece bir aylık süreden daha kısa olması gerekir. Kanımca Valilik, belgeleri vermekle tüzel kişilik kazanan sendikanın kuruluş sürecinin gereksiz yere uzatılmaması için, incelemesini en geç bir ay içinde tamamlamalıdır.

Valilik, kuruluş sürecinin birbirini izleyen aşamalarının yasayla tanımlanmış olması nedeniyle, sendikadan eksikliklerin tamamlanmasını istemeden yada sendikaya vermek zorunda olduğu bir aylık sürenin dolmasını beklemeden, "doğrudan" faaliyetin durdurulması davası açamaz. Ayrıca, yasaya uygunluk sağlanmadığı gerekçesiyle açacağı bu dava için de, bir aylık süreye uymakla yükümlüdür. Eksiklik yada aykırılıklar giderilmezse, dava açması da yasal bir yükümlülüktür. Yasa, kamu düzenini ilgilendirmesi nedeniyle, bu yükümlülüğü, "başvurur" diyerek emir ki-piyle belirtmiştir.

Yasanın amacı, kuruluş işlemlerinin yasaya uygunluğu konusundaki uyuşmazlığın olabilen en kısa süre içinde çözüme bağlanması, tüzel kişilik kazanmış olan sendikanın ya-sallığının bir "sorun" olarak askıda bırakılmaması, bu konuda oluş(turul) an kuşğunun bir an önce sona erdiril-

18-Bu yazının dayanağı olan ÇSGB'nin 7 Mayıs 2012 tarihli yazısının orijinal metni, bu yanlış bilginin kaynağını saptama açısından önem kazanmıyor mu?

mesidir. Buna aykırı "kötü niyetli" bir yönetsel tutum, yasanın ne amacıyla ne de pozitif metniyle bağdaşır.

■ *Bir aylık sürenin niteliği nedir?*

4688'in kuruluş işlemleri konusunda öngördüğü sürelerin her ikisi de hak düşürücü nitelik taşır ve üst sınırdır. Bir aylık sürele uyulmaması, kuruluş sürecinin ilk aşamasında eksiklik tamamlama ve ikinci aşamasında da faaliyeti durdurma davası açma yetkilerinin düşmesine neden olur. Her iki yetkinin bu süreler içinde kullanılmamış olmasıyla, yasal kuruluş süreci sona erer ve sendika etkinliklerini sürdürür.

■ *Valilik, 4688'in "faaliyetin durdurulması" olarak tanımladığı bu davayı, başka bir tanımlama yaparak açabilir mi?*

Konuyla ilgili "özel" bir düzenleme yapan 4688 sayılı yasa, son derece açık bir dille, Valiliğin kuruluş sürecinde açacağı davanın adını koymuştur: "Faaliyetin durdurulması." Öncelikle bu tanımlama, sendikanın tüzel ve belgeleri vererek tüzel kişilik kazanmasıyla yasal olarak faaliyetlerine başladığının kabul edilmesi anlamına gelir. Söz konusu olan, başlayan faaliyetlerin sürecin yönetsel denetimi izleyen ikinci aşamasında yargı kararıyla durdurulmasıdır. Tüzel kişilik, ancak bu kararlar ve yargı kararının iç hukukta ve ulusalüstü hukukta tanınan tüm başvuru yollarının tamamlanıp kesinleşmesiyle sona erer.

Valiliğin yetkisi, dava açmakla ve yalnızca "özel yasa" olarak 4688'in tanımladığı davayı açıp yargı sürecini başlatmakla sınırlıdır. Valilik, yargı organı yerine geçerek, saptadığı aykırılık

ve eksiklikler nedeniyle sendikanın faaliyetlerini sürdürmesine engel olamaz. Nitekim, gerek C. Savcılığı ve gerekse İl Seçim Kurulu ile Yüksek Seçim Kurulu, bunu Valiliğe anımsatmalar ve yönetimin hukuk dışı istem ve işlemlerini reddettiler. Yasaya aykırılıklar çok ve açık olsa da, Valilik ancak ve yalnız, yasadaki sürece uyarak yargıya başvurabilir ve başvurmalıdır. Sonradan saptayacağı "kamu düzeni"yle ilgili aykırılık ve eksiklikleri, yargı süreci içinde mahkemeye yansıtması olanaklıdır.

Valilik, yasanın kuruluş koşullarının yasallığı için öngördüğü ve konusunu sınırlayıcı biçimde belirlediği davaya başka bir nitelik kazandıramaz, yeni bir dava türü yaratamaz. Davayı, yasanın tanımına ve öngördüğü süreye uyarak açmakla yükümlüdür. Görevi de burada biter.

Dolayısıyla, "faaliyeti durdurma" davasının Valiliğin açtığı davada olduğu gibi tanımlanması yasaya aykırıdır ve hukuksal geçerlilikten yoksundur. Yok sayma davası, düpedüz "kanuna karşı hiledir."

■ *Yasaya dayanarak (?) ve Medeni Kanun'u anarak açılan dava karşısında, İş Mahkemesi ne yapmalıydı, görev ve yetkisi neydi?*

4688 sayılı yasa, İş Mahkemesi'nin yetkisi konusunda da son derece açık bir düzenleme yapar. Valiliğe tanınan yasaya uygunluk denetiminin başarısız kalması durumunda, sorunu yargının çözmesini ister. Yargının yapacağı incelemenin konusu ve amacı da, ilk aşamadaki ön denetimden farklı değildir, onun yargı yoluyla sonuçlandırılması gereken doğal uzantısıdır.

O da şudur: "Kanuna aykırılığın veya eksikliğin giderilmesi."

Yasa bu aşamada, mahkemenin sendikaya daha uzun süre vermesine olanak tanımıştır. Durum ve koşullara göre belirlenmesi yargıcın takdirine bırakılan 60 günlük süre, üst sınırdır.

Bu çaba da, aykırılık yada eksikliklerin giderilmesi yönünden tümmüyle yada kısmen başarısız kalırsa, mahkeme "kapatma" kararı vererek, başvurudan beri süregelen tüzel kişiliği sona erdirir. Ama, yeniden altını çizeyim: Bu karar da kesin değildir; yargı sürecinin, bireysel başvuruyu da kapsamak üzere iç hukuk alanındaki tüm aşamaları tamamlanmış olsa bile, sürecin AYM ve İHAM aşamaları sonlanmadıkça tüzel kişilik sürer.

Dolayısıyla yasanın bir sendikanın kuruluş sürecinde iş mahkemesine tanıdığı yetki, yalnız ve ancak Valiliğin "faaliyetin durdurulması için" açacağı dava sonucunda, aykırılık veya eksikliklerin giderilmemesi durumunda "kapatma" kararı vermek, giderilmişse davayı reddetmektir.

Mahkeme, davanın esasına girmeden, aykırılık ve eksiklikleri araştırmadan, 4688 sayılı yasanın aradığı koşullara, Valiliğin eksikliklerin giderilmesi için girişimde bulunup bulunmadığını, bulunmuşsa sendikanın kimi eksiklikleri hala giderip gidermediğini, özellikle de süre ile ilgili koşula uygun olup olmadığını araştırmakla görevlidir. Bu koşullardan birine uygun olmayan bir davayı, 6.madde kuralları çerçevesinde inceleyemez; reddetmesi gerekir.

2. Valiliğin Yasal Tanımı Değiştirerek Dava Açması

Ankara Valiliği, Ankara Nöbetçi İş Mahkemesi Başkanlığı'na başvurup Emniyet-Sen'in, "*yok hükmünde olduğunun (tüzel kişiliği bulunmadığının) tespit edilmesi*" için dava açtı. Ankara 9. İş Mahkemesi'nin 14 Mayıs 2013 tarihli "tensip tutanağı"yla belirlediği dava tarihi, 7 Mayıs 2013'tür.

Eğer bu dava, özel yasa olan 4688'e değil dernekler konusunda genel kurallar içeren Medeni Kanun'a dayanarak açılmışsa, tanımlanan biçimiyle yalnızca 4688'e değil aynı zamanda Medeni Kanun'a da aykırıdır!

Valiliğin, 4688'in kuruluş sürecine ilişkin "düzenlemeleri(ni) doğrular biçimde" olduğunu savunduğu ve ileri sürdüğü hukuka aykırılık gerekçeleri arasında yer verdiği Medeni Kanun'un 47. ve 56.maddelerinin 2. fıkralarındaki kurallar incelendiğinde, açtığı bu davanın hukuka aykırı olduğunu saptamak hiç de zor değildir.

Dava dilekçesine göre, "tüzel kişilik" başlıklı 47.maddenin 2. fıkrasında, "amacı hukuka aykırı olan kişilerin tüzel kişilik kazanamayacakları" hükme bağlanmıştır. Ama bu maddenin ilk fıkrasında da, tüzel kişilik kazanmanın öngörülen "özel hükümler uyarınca" gerçekleşeceği de belirtilir ki, Valilik bunu görmezlikten gelmiştir! Valiliğin dayandığı 56. madde de aynı içeriklidir ve "hukuka aykırı amaçlarla dernek kurulamayacağını" belirtir. Dava dilekçesinde ulaşılan -daha doğrusu ulaşılmak istenen- sonuç ise şöyledir: "Türk Medeni Kanununa göre, hukuka aykırı olarak tüzel kişiliğin kazanılamayacağı gibi

hukuka aykırı olarak örgütlenmenin de mümkün olamayacağı şüphesizdir."

Kuşkusuz, soyut olarak düşünüldüğünde, ne anılan maddelere ve ne de ulaşılan sonuca itiraz edilebilir. Ne var ki "hukuka aykırılık"tan söz eden Ankara Valiliği'nin Emniyet-Sen'in kuruluş başvurusu ve açtığı dava göz önüne alındığında, durum büsbütün farklıdır ve hukuka aykırı olan, denediği bu yoldur.

Gerçekten de, Medeni Kanun'a dayanarak böyle bir dava açılıp açılmayacağı ve açılan davanın hukuka uygunluğu sorunu, soyut olarak 47. ve 56. maddelerinin 2. fıkralarını aktarmakla değil, bu yasanın Valilik dilekçesinde değinilmeyen tüzel kişilik "kazanma anı" başlıklı 59. madde ile "inceleme" başlıklı 60. madde göz önüne alınarak belirlenebilir.

Derneklerin kuruluş ve tüzel kişilik kazanması konusunu düzenleyen Medeni Kanun'un bu maddelerindeki yaklaşım, temelde kamu görevlileri ve işçi sendikaları için 4688 ve 6356 sayılı özel yasalarda öngörülenden farklı değildir ve özetle şöyledir: Tüzel kişilik, tüzük ve belgelerin "en büyük mülki amire *verildiği* anda" kazanılır. Kuruluş bildiri ve belgelerin doğruluğu ile tüzüğün 60 gün sürmesi öngörülen "dosya üzerinden incelenmesi" süreci çerçevesinde; ilk aşamada, saptanan "yasaya aykırılık veya noksanlıklar"ın giderilmesi "derhal kuruculardan istenir." Medeni Yasa, noksanlıkları tamamlama ve aykırılıkları giderme süresini, "istemin tebliğinden itibaren otuz gün" olarak belirlemiştir. Bu süre içinde yasaya

uygunluk sağlanmaması durumunda, ikinci aşamaya geçilir ve "en büyük mülki amir, yetkili asliye hukuk mahkemesinde *derneğin feshi* konusunda dava açması için durumu Cumhuriyet savcılığına bildirir. Cumhuriyet savcısı mahkemeden *derneğin faaliyetinin durdurulmasına* karar verilmesini de isteyebilir."

Medeni Kanun'un yaptığı bu düzenleme son derece açıktır ama, yine de madde madde açıklamak yararlı olur: 1) Valilik (en büyük mülki amir), 4688 sayılı yasadan farklı olarak, doğrudan dava açamaz. Bunun için ancak durumu bildireceği Cumhuriyet savcısına başvurabilir; 2) Başvurusunda, "derneğin feshi" için dava açılmasını ister; 3) Yetkili mahkeme, "asliye hukuk mahkemesi"dir; 4) Cumhuriyet savcısı, yasaya uygunluk sorununu inceledikten sonra dava açılması gerektiği sonucuna varırsa, mahkemeden "faaliyeti durdurma" kararı vermesini de isteyebilir. Yasanın, savcılığı dava açmakla yükümlü tutmadığını özellikle belirtmek isterim.

Görüldüğü gibi, dernekler hukukunda da yasaya aykırılık ve kuruluş belgelerinde eksiklik bulunması durumunda, hukuka uygunluk sağlanması için izlenmesi gereken yol ve yöntem, özünde sendikalar hukukunda öngörülenden farklı değildir. Yasa, "derneğin feshi" ve "faaliyetin durdurulması" biçiminde farklı tanımlamalar yapmış olsa da, kuruluş sürecindeki yasaya aykırılıkların yargıya taşınması zorunludur. Açılacak davanın da, 4688'dekinden bir farkı yoktur.

Ankara Valiliği'nin, Emniyet-Sen'in, "yok hükmünde olduğunun (tüzel kişiliği bulunmadığının) tespit edilmesi" için açtığı davanın 4688 sayılı yasaya değil ve fakat dava dilekçesinde dayanak olarak 47. ve 56. maddelerinden söz ettiği Medeni Kanun'a dayandığı düşünülse bile, Medeni Kanun'daki koşulların hiçbirinin yerine getirilmediği ortadadır. Amacı "hukuka ve ahlaka aykırı" olan dernekler kurulamayacağını ve tüzel kişilik kazanamayacağını belirten *Medeni Kanun, tüzel kişilik kazanma sürecinde en büyük mülki amire yasaya uygunluk denetimi yapma* ve bu isteğinden sonuç alamaması durumunda da dava açması için Cumhuriyet savcılığına başvurma yetkisi tanımıştır. Oysa Ankara Valiliği'nin, eğer Medeni Kanun'a dayanarak dava açmayı düşündüğü varsayılıyor yada dava açtığı düşünülüyorsa, açılan davada bu kural ve koşulların hiçbirine uymadığı ortadadır. Valilik, ne kuruculardan yasaya uygunluk sağlanmasını istemiş, ne de dava açması için Cumhuriyet savcısına başvurmuştur. Dilekçesinde de, buna ilişkin hiçbir açıklama yoktur.

Nasıl olsun ki? Belgeleri iki kez geri gönderdiğine göre, bu koşulları nasıl yerine getirsin ki!

Dolayısıyla açılan dava, ne kamu görevlileri sendikaları için özel yasa olan 4688 sayılı yasaya, ne de ancak 4688'de "hüküm bulunmayan hallerde" uygulanabilen (m. 43) Medeni Kanun'da öngörülen genel kural ve koşullara uygundur.

Sonuç olarak somut olayda, kuruluş işlemlerinin başlamasından 6 ay gibi uzun bir süre sonra ve başka

bir hukuksal tanımlama yapılarak dava açılmış olması, "hukuksuzluk savaşı"nın bir başka "aykırı özgün" örneğidir. 4688'deki süre de, çoktan dolmuştur; daha doğrusu, süreyi kullanma koşulları bile yerine getirilmemiştir. Mahkemenin, bu koşullarda açılmış "usulsüz" davanın niteliğini dönüştürmesi, hem 4688 sayılı yasaya ve hem de Medeni Kanun'a açıkça aykırıdır. Çünkü Valilik, özel yasanın öngördüğü düzenlemeye uygun olarak, olağan koşullar çerçevesinde geride kalan 6 aylık sürenin en geç ilk üç ayı içinde tamamlanabilecek yönetsel denetim sürecini hiç işletmemiştir.

Valiliğin kuruluş başvurusundan altı ay sonra 4688 sayılı yasada tanınan ve tanımlanandan başka bir adla dava açmış olmasının neden(ler)i ne olabilir?

Örneğin, Emniyet-Sen'in kuruluş sürecinde "önemli bir hukuki hata yap(an)" Ankara Valiliği'nin, 4 Nisan 2012'de gerçekleştirilen "kanun değişikliğinin farkında olmadığından, bu bir aylık süreyi kaçır(mış) ve Emniyet-Sen'in kapatılması için dava açma hakkını kaybet(miş)" olduğu (Koç, 2014a) görüşü müdür? Yoksa örneğin, bu denetim sürecine başvurarak faaliyeti durdurma davası açmasının, reddedileceğini bilmesinin yanı sıra, dolaylı olarak sendikanın tüzel kişiliğini tanıma anlamına da gelebileceği kaygısı mıdır?

Yukarıda belirttiğim gibi, kuruluş sürecinin başında 4688'in ilk metnini kullanmayı sürdüren Valilik, yasaya aykırı olduğunu ileri sürdüğü kuruluş başvurusunu iki kez reddettiği

için, zaten aykırılık ve eksiklikleri tamamlatma yetkisini kullanmaktan vazgeçmiş, dolayısıyla bir aylık hak düşürücü sürenin dolmasına da gerek kalmadan faaliyeti durdurma davası açma yetkisini yitirmişti!

Sonuç olarak, bu dava açısından önemli olan ve öncelikle göz ardı edilmemesi gereken nokta şudur: Valilik, yasal süreci sırasıyla işletmek yerine, daha ilk aşamasında sonlandırdı! Ardından da, uygulamaya koyduğu sendikanın etkinliklerini ve Genel Kurul yapmasını engelleme gibi hukuka tümenden aykırı olan ve yetki gaspı niteliği taşıyan girişimlerle, başlangıçtaki tutumunu sürdürdü, ne var ki amacına ulaşamadı.

Valilik, son çare olarak, 4688'in öngördüğü "faaliyeti durdurma davası" yerine Emniyet-Sen'i "yok hükmünde saydırma" davası açma yolunu denedi. Üstelik, 4688'deki dava açma süresinden çok sonra yargıya başvururken, iç hukuk bağlamında Anayasa ile 4688'in ilgili kurallarının yanı sıra Türk Medeni Kanunu'nun değindiğim maddelerine de aykırı davrandı. Bu ulusal mevzuatın, uluslararası sözleşmelere aykırı olmadığını savunabilecek kadar da ileri gitti!

Ankara 9. İş Mahkemesi ise, 14 Mayıs 2013 tarihli ve 2013/653 sayılı "Tensip Tutanağı"nın ilk maddesiyle, tanımını değiştirdiği "Davanın (sendika faaliyetinin durdurulması) davası olduğuna" karar verdi. Mahkeme bu davayı, ne yazık ki Medeni Kanun'da öngörülen koşullar yerine getirilerek, süresi içinde ve yasaya uygun biçimde açılıp açılmadığını da

incelemeksizin, "faaliyeti durdurma davası" olarak niteledi ve açık bir dille düzenlediği koşullara aykırı olmasına karşın, zorlama bir yaklaşımla 4688'in uygulama alanına soktu. "Tensip Tutanağı"nın sonuncu ve 17. maddesine göre de, "dosyanın işlemsiz kalması halinde bir dahaki incelemenin tebligat işlemleri nazara alınarak en geç 21/06/2013 günü yapılmasına karar ver(di)."

Oysa, davaya ilişkin bu nitelemenin yapılmasından sonra, uygulanması gereken yasanın öngördüğü koşulların her birinin sırasıyla yerine getirilip getirilmediği tartışılarak karar verilmesi gerekirdi.

Yineleyerek bitireyim: Gerek Ankara Valiliği'nin izleyebildiğim davalarla sınırlı olarak bir başka benzerine tanık olmadığım Emniyet-Sen'in "yok hükmünde olduğunun tespiti" için açtığı dava ve gerekse Ankara 9. İş Mahkemesi'nin bunu "faaliyeti durdurma" davasına dönüştürmesi 4688'e ve Medeni Kanun'a, kısacası yürürlükteki iç hukuka açıkça aykırıdır ve geçersizdir. Tensip Tutanağı'nın 1. maddesinin değiştirilmesi ve "usulsüz" açılan davanın reddedilmesi gerekirdi.

Kısaca ve ara sonuç olarak belirtiyim: *Yok hükmünde sayılması gereken, Valiliğin ileri sürdüğü gibi Emniyet-Sen değil, açtığı bu dava idi!*

IV. AYM KARARI SONRASINDAKİ GELİŞMELER VE HUKUKSUZLUKLAR

Emniyet-Sen, birinci perdesi Va-

liliğin kuruluş dilekçe ve belgelerini geri vermesiyle açılan hukuk dışı işlem ve eylemlerden, Anayasa Mahkemesi'nin kısmi iptal kararını izleyen dönemde de kurtulamadı. Gerekçeli iptal kararının yayınlanması, Ankara 9. İş Mahkemesi'nin Emniyet-Sen'in yok hükmünde sayılması istemli davayı reddetmesi, ardından sendikadan AYM kararı doğrultusunda tüzük değişikliği yaparak yeni tüzüğünü dosyaya sunmasına karar vermesi, hukuksuzlukların sona ermesi için yeterli olmadı. Sendikanın tüzük değişikliği için genel kurulunu toplaması engellenerek, polislerin hiç değilse kısmi sendikalaşma sürecinin başlamasına bile olanak verilmedi...

1. Yok Hükmünde Sayılma Davasının Reddi

Kararları imzalayan yargıçların numaralarından kaçınıcı kez değiştirdiğini saymadığım Ankara 9. İş Mahkemesi, gerekçeli metni 28 Aralık 2015'te yazılan 16 Aralık 2015 tarihli kararında, başından beri yasal koşullara aykırılığı her yönden apaçık ortada olan Emniyet-Sen'in yok hükmünde sayılması davasını reddetti.

Kararın, kuruluş sürecine ilişkin bölümünde yer alan değerlendirmeler, Valiliğin ısrarla sürdürdüğü hukuksuzluklara bir kez daha vurgu yapılması, özellikle örgütlenme hakkı alanında "izin" değil "serbest" kuruluş sisteminin geçerli olduğu konusundaki yalın gerçeğin anımsatılması yönünden aynen aktarılmaya değerdir. Karara göre:

"... kuruluş evrakının 09/11/2012 tarihinde davacı Ankara Valiliği'ne

verildiği, kabul edilmemesi üzerine kargo ile 12/11/2012 tarihinde davacı Ankara Valiliği'ne ulaştığı, bu bağlamda Sendikaların kuruluşu yönünden hukukumuzda serbest kuruluş (s) istemi belirlendiğinden davalı Sendika'nın başvuru evrakının davacı Ankara Valiliği'ne ulaşması üzerine en geç 12/11/2012 tarihinde Sendikanın tüzel kişilik kazandığı, Ankara Valiliğince yapılan yazışmalar neticesinde **kuruluş işleminden haberdar olduğu**, eksiklik yahut kanuna aykırılığın başka birimlerce (Seçim Kurulları, C. Savcılığı gibi) giderilmesi yoluna gidildiği, 1 ay içerisinde İş Mahkemesine başvurması gerekirken 1 aylık hak düşürücü süre geçtikten sonra 06/05/2013 tarihinde iş bu davanın açıldığı, davacı Valiliğe (Valiliğin) uygulamasının Anayasamıza, 4688 sayılı Yasaya ve ülkemiz tarafından onaylanan ulusal (uluslararası) sözleşmelere aykırı olacak şekilde *Sendikaların kuruluş yönünden izin sisteminin tatbiki niteliğinde olduğundan hatalı olduğunun* Yargıtay tarafından da kabul edildiği, **davalı Sendikanın kanuna uygun olarak kurulduğu**, tüm dosya kapsamı hakimliğimizce uygun ve yeterli görülen gerekçeli bilirkişi heyeti raporu doğrultusunda tespit edilmiş olmakla, *davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar vermek gerekmiş olup, aşağıdaki şekilde hüküm kurmak gerekmiştir*" (vurgular benim; ayrıca içinde gösterilen birkaç ekleme ve düzeltmeyi de ben yaptım).

Kurulan hüküm, son cümlelerin yinelenmesi ve "davanın reddi" dir.

Valiliğin, metnine ulaşmadığım itiraz dilekçesiyle Yargıtay'a başvur-

duğu Ankara 9. İş Mahkemesi kararından yaptığım yukarıdaki uzun alıntı, şu saptamaları yapma olanağı veriyor:

■ Kuruluş belgeleri Valiliğe ulaşmış, sendika tüzel kişilik kazanmıştır;

■ Valiliğin kuruluş işlemi konusunda bilgisi vardır, çünkü yazışmalar yapmıştır;

■ Valilik, eksiklik yada yasaya aykırılıkları yasanın öngörmediği-başka birimlere başvurarak giderme yoluna sapmıştır; yazışmalar, bunun somut örnekleridir;

■ Valiliğin bu uygulaması (yaklaşımı) ve hak düşürücü sürenin geçmesinden sonra dava açması, sendikaların kuruluşunda "izin sistemi"nin uygulanması demektir; bu "hatalı" yol, hem yasaya ve hem de onaylanan uluslararası sözleşmelere aykırıdır.

■ Yeterli olan Bilirkişi Raporu doğrultusunda, hak düşürücü sürenin dolmuş olması nedeniyle davanın reddedilmesi gerekir(di).

Kanımcı bu saptamalar arasında görece en önemlisi, yaptığı yazışmalara dayanarak, belgeleri geri gönderen Valiliğin sendikanın kuruluşunu bildiği, yani kuruluş belgelerinin elinde olduğu gerçeğidir. Oysa Valiliğin "hukuksuzluk savaşı"nda geldiği nokta, aşağıda belirteceğim gibi, önce tutanakla ve sonra da tebligat yazısıyla geri verdiği kuruluş belgelerini sendikadan yeniden istemek oldu!

Bir cümle de, yukarıda eleştirdiğim karar için ekleme yapmam gerekiyor: Davanın, gecikerek hak düşürücü süre nedeniyle reddedilmiş olması, bu dava öncesindeki eksiklik ve aykırılık incelemelerinin Valilikçe

yapılarak ve yaptırılarak usulüne uygun biçimde açılmış olduğu izlenimi doğurur ki, gerçek böyle değildir.

Sonuç olarak 9. İş Mahkemesi'nin bu kararı, Valiliğin sürecin ilk aşamasından beri başvurduğu işlemlerin tümünün -aslında sürecin erken döneminde de saptandığı üzere- hukuk dışı olduğunu tüm çıplaklığıyla ortaya koydu. Öyleyse, yerine getirilmesi gereken ilk iş ve yasal görev, Emniyet-Sen'in, Anayasa Mahkemesi kararı çerçevesinde tüzük değişikliği yapacağı Genel Kurulu'nu toplamasına engel olmamak değil midir?

Öyledir ama Valilik, mahkeme kararının saptadığı hukuksuzluklara yenilerini ekleme, "hukuksuzluk savaşı"ni ödünsüz sürdürerek kazandığı "Pirus zaferi"ni perçinleme konusunda sanki yeminlidir!

2. Hukuksuzluklardan Yeni Örnekler

Önce, Ankara 9. İş Mahkemesi kararı sonrasında, 2016'nın ilk iki ayındaki gelişmeler ile özellikle Valiliğin sürdürdüğü "hukuksuzluk savaşı"ndan kimi yeni örnekleri, sendika ve sendika vekili ile ÇSGB ve Valilik yazılarına dayanarak sıralamak istiyorum:

■ *Sendika*, 13 Ocak 2016'da ÇSGB'ye gönderdiği 2016/03 sayılı yazıda; gerekçeli mahkeme kararını, 4688'in tüzük ve belgelerin birer örneğinin Valilikçe on beş gün içinde ÇSGB'ye gönderilmesini zorunlu tutan kuralını (m. 6/6) ve Yargıçlar Sendikası örneğini anımsatarak, Bakanlıktan sendikaya "kütük (dosya) numarası verilmesi hususunu arz ve talep" etti.

■ *Sendika*, 23 Ocak 2016'da Ankara Valiliği'ne gönderdiği 2016/02 sayılı yazıyla, değişen genel merkez adresini bildirdi.

■ *ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü*, 29 Ocak 2016 tarihli doğrudan Emniyet-Sen'e "hitaben" kaleme aldığı yazısında;¹⁹ 4688'in "6'ncı maddesinde, ilgili valilikçe sendikal kuruluşların kuruluş işlemlerinin yapılarak evrakların Bakanlığımıza gönderileceği hükmüne yer verilmiş" olduğu kuralını anımsattı. Kayıtların incelenmesi sonucunda, sendikanın "kuruluş evraklarının Bakanlık kayıtlarında bulunmadığı(nın) tespit edilmiş" olduğunu belirtti. Sonuçta da, sendikanın "**kuruluş evraklarının ilgili valilikçe Bakanlığımıza gönderilmesi halinde dosya numarası talebi(nin) değerlendirileceğinin(i)**" bildirdi.

Bakanlığın bu tutumu yasaya uygun mudur? Değildir kuşkusuz. Çünkü yasanın, Valiliği, **en geç onbeş gün içinde** tüzük ve belgeleri Bakanlığa göndermekle zorunlu tuttuğu açıktır (m. 6/6). 2012 değişikliği öncesinde "beş çalışma günü" olan bu süre "onbeş gün" olduğu için, başlatılacak "bir ay" süreli aykırılık yada eksiklik giderme aşamasının sona ermesinin gerekli olmadığı açıktır. Oysa Valilik, bu işlemlerin hiçbirini yapmamış ve açtığı dava da reddedilmiştir. Bakanlığın bu yazıyı yazdığı tarih itibarıyla da, sendikanın tüzel kişilik kazanmasının üzerinden üç yılı aşkın süre geçmiştir. Ve Bakanlık, ancak dosya numarası istenmesi üzere, kayıtlarında

kuruluş belgelerinin bulunmadığını "tespit edebilmiştir!"

Ne denir ki? "Pirus zaferi"nde payı yok mu?

Kanımcı Bakanlığın, daha sürecin başında, 4688'in 42. maddesinin "uygulamanın izlenmesi" konusunda kendisine tanıdığı yetkiye dayanarak tüzük ve belgeleri istemiş olması gerekirdi. Kuruluş belgelerinin Bakanlığa gönderilmesini izleme, sendikanın görevi değildir. Görev, sendikaların kuruluşundan başlayarak sürecin izleyen tüm aşamalarında "karşılaşılan sorunları giderme" yetkisi -ama aynı zamanda yükümlülüğü- bulunan Bakanlığındır. Bu görevini yapmayıp gelişmeleri "seyreden" Bakanlığın Valilikten belgelerin gelmesini beklemesi (?), sonuç olarak Bakanlığın görevini yerine getirmemesi, Valiliğin hukuk dışı işlemlerine göz yumması, daha açık bir dille **hukuksuzluklar zincirine ortak olması** demektir.

Nasıl olmasın ki? Emniyet-Sen ve öncesindeki tüm sendikalaşma girişimlerine "oluşum" diyerek destek veren Bakanlık değil midir!?

■ *Ankara Valiliği İl Dernekler Müdürlüğü*, 3 Şubat 2016 tarihli yazısında;²⁰ sendika vekilinin 18.01.2016 günlü yazısına yanıt vererek, aslında sürecin başından beri yürütülen "**hukuksuzluk savaşımı'nın yeni bir itirafları**" anlamına gelen bazı örnekleri beş maddede sırasıyla şöyle özetledi:

1) 9 Kasım 2012'de yapılan kuruluş "müracaat evraklarının tutanakla aynı gün iade edildiği"; yine 12 Kasım 2012 tarihinde göndericisi Atilla Ak-

19- "Dosya numarası" konulu olan ve Bakan a. (adına) Nurcan Önder'in imzasını taşıyan bu yanıt yazısının sayısı şöyledir: 15098465-915.02-E.1929.

20- "Sendikal faaliyetler" konulu ve Vali a. Vali Yardımcısı Hasan Ersan imzalı bu yazının sayısı şöyledir: 74071012-470 482.01/8119.

tın olan kuruluş evraklarının, kargo letisi ile Valiliğ(e) intikal etmesinin hemen ardından, tebligat yazı(sı) ile birlikte, kuruluş evrakları(nın) evrakı gönderen ve kurucu üyeler arasında adı geçen Atilla Aktın'a posta yoluyla aynı gün geri iade edildiği"; dolayısıyla da "2 kuruluş müracaatı evraklarının da iade edilmesi neticesinde *sendika kuruluşuna ait evrakları(n) bulunmadığı*";

2) Başlığı doğru yazılan (!) 4688'in aktarılan madde 15/j bendinde, sendika yasağı kuralının yer aldığı;

3) AYM'nin kısmi iptal kararına değinilerek ve altı kalın çizilerek, emniyet hizmetleri sınıfına girdiği düşünülen **"polis memurlarının sendika kuramayacağı ve üye olamayacağı"**-nin anımsatılması;

4) "Ankara 9. İş Mahkemesi'nin 2015/1266 (sayılı) kararı üzerine, tarihi belirtilmeksizin, idarece Yargıtay'a temyiz başvurusunda bulunduğu(nun) ve yargı sürecinin henüz sonuçlanmadığı(nın)" ileri sürülmesi (s. 1);

5) EGM'nin, henüz sendika kurulmadan "sendika yasaktır" uyarısında bulunmak üzere yayınladığı daha önce değindiğim 19 Ekim 2012 tarihli yazılı emrin anımsatılması (s. 2).

Valilik, sanıyorum "sürç-ü lisan"-la ve elimdeki sınırlı belgelere göre ilk kez, Emniyet-Sen'i "oluşum" değil "sendika" olarak andığı 3 Şubat 2016 tarihli yazısındaki beş maddeden sonra, AYM'nin iptal kararının "kısmi" nitelik taşıdığına değinmiş olmasına karşın, yasağın iki bölümden oluştuğunu göz önüne almaksızın ve genel nitelik taşıdığı izlenimi uyandıracak

bir anlatımla şu değerlendirmeyi yapmıştır: 4688'in **"15/j maddesinin halen yürürlükte olduğundan, idaremiş tarafından yok sayılmayacağı ve Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilinceye kadar idare açısından bağlayıcılığının devam edeceği aşikardır."**

Vurgu yaptığım ve "sehven" diyemeyeceğim bu anlatımın AYM kararı kapsamı dışında bırakılan bölümüne ilişkin olduğu kabul edildiğinde, kuruluş belgelerini iki kez geri göndermiş (?) olsa da, Valiliğin Emniyet-Sen kurucuları ve üyelerinin "emniyet hizmetleri sınıfına" giren polisler olduğunu bildiği sonucuna ulaşmak gerekir. Bu nedenle de, elinde kuruluş belgelerinin bulunmadığını ileri sürmesi gerçek dışı ve inandırıcı olmaktan uzaktır. Valiliğin, yazının ilk maddesinde, önce "elden" ve sonra "kargo" yoluyla gönderilen kuruluş belgelerini iki kez almayıp geri yolladığını anımsatmaya özen göstermesi ve sonra da elinde kuruluş belgeleri bulunmadığını ileri sürmesi ise, aslında yasayı çiğnediğinin açık yürekli bir itirafıdır!

Valilik, beş maddede sıraladığı açıklamaları "birlikte değerlendirecek"; 4688'nin "ilgili maddeleri ve Anayasa Mahkemesi kararı çerçevesinde, **kuruluş evraklarının ulaştırılması halinde değerlendirmeye alınacağı** hususunu", sendika vekilinin bilgisine sunuyor!

Sanki, daha başvuru yapılmadan yazılı emir yayınlayan, kuruluş belgelerini Bakanlığa göndermeyen, genel kurul için sırasıyla ilçe, il ve yüksek seçim kurullarına başvuran, C. Savcılığı'na dolandırıcılıktan suç duyur-

rusunda bulunan, yöneticiler ve genel kurula katılanlar hakkında disiplin soruşturmaları açan, yasadaki süreyi kaçıncı (?) "yok saydırma" davası açmak zorunda kalan vb. sayısız hukuk dışı işlemlere başvurmaktan kaçınmayan Valilik ve EGM değilmiş gibi!

Bu yazıdan anlaşılıyor ki Valilik, iyimser bir yaklaşımla, hiç başvuruda bulunulmamışçasına kuruluş dilekçesi ve belgeleriyle kapısı yeniden çalındığında, bu kez belgeleri alacaktır!? Zarfı açıp, belgelerde eksiklik ve yasa-ya aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden inceleme yapacak, yasadaki yükümlülüklerini yerine getirecektir!? Ancak madde 15/j -iptal edilmeyen bölümüyle- "halen yürürlükte" olduğundan ve AYM'ce iptal edilinceye kadar "hukuka saygılı olan" (!) Valiliği bağladığından, artık süreyi kaçırmaksızın "faaliyeti durdurma" davası açacak, açmak zorunda kalacaktır! Böylece de, hukuka uygun bir hukuk savaşımı verecektir!

Aslında, imzaladığı tutanak ve kalemeye aldığı tebligat yazısı ile iki kez kendisine ulaşan kuruluş belgelerini geri yollayan Valiliğin, kendisini yalanlamamak için "belgeleri yeniden gönderin" demekten başka çaresi kalmamıştır. Kuruluş belgelerini değerlendirmeye alacağını belirtmesinin amacı ise, "sil baştan" yaptırarak sendikalaşma sürecini ilk günlerine döndürmektir.

Öyle anlaşılıyor ki sendika, aşağıdaki iki yazışmada da belirtildiği gibi, hiç de "iyi niyetli" olmayan bu tuzağa düşmeyecektir:

■ *Sendika vekili* 11 Şubat 2016 günlü yazısında; Valiliğin beş madde-

den oluşan ve "ulaştıracağınız kuruluş evraklarınızı değerlendireceğim" diyerek bitirdiği 3 Şubat 2016 tarihli yazısına, özetle şu yanıtı veriyor:

"... yazınız ile yeni bir bildirim istenmesi mevcut hukuki durumumuzla ilgili bir husus değildir. (...) **bünyenizde olan evrakların ivedilikle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderilmesi bir zorunluluktur.** (...) kuruluş evrakları 12.11.2012 tarihinde Valiliğiniz(c)e teslim alınmıştır. Bu durum Ankara 9. İş Mahkemesi nezdinde 2013/653 esas ve 2015/1266 karar sayılı dosyasında da tespit edilmiştir. Kaldı ki; müvekkil sendikanın ilk genel kurulu sonuç belgelerinin (belgeleri), hakim imzalı mazbataların (mazbatalar), yenilenmiş tüzüğün (tüzük) müvekkil sendika tarafından 01.04.2013 tarih ve 24 sayılı yazı ile teslim edilmiştir. (...) Keza Emniyet Genel Müdürlüğü disiplin dosyalarında dahi kuruluş evrakları bulunmaktadır. (...)"

Valiliğe belge göndermeyeceğini açıkça belirten sendika vekili, Valilikten de bir istekte bulundu: "Bünyenizdeki (Valilikteki) müvekkil sendika evraklarının yasaya uygun şekilde ivedikli olarak" ÇSGB'ye gönderilmesini isteyerek yazısını noktaladı. Birkaç gün sonra da, ÇSGB'ye, kuruluş belgelerini Valilikten istemesi için, süreci özetlediği bir yazı gönderdi:

■ *Sendika vekilinin*, 15 Şubat 2016 tarihli bu yazısında; sürecin özetlenmesine ilişkin satırların yanı sıra, yöneticilere verilen disiplin cezaları konusunda da aşağıdaki önemli bilgiler yer almaktadır:

- EGM, "Ankara Valiliğinden aldığı kuruluş evraklarında ismi yazan kurucu yönetim kurulu üyelerinin her biri hakkında 4 er kez meslekten ihraç disiplin cezası uygulanmıştır." (...)

- Sendika genel başkanı, "10 kez mesleğinden ihraç edilmiş, diğer yönetim kurulu üyeleri ise 7 şer kez ihraç edilmiştir." (...)

- bir "kurucu yönetim kurul üyesi hariç tüm yönetim kurulu üyeleri mesleğine yargı kararlı (kararı) ile geri dönmüştür. Bu kararlar Danıştay Başkanlığınca da onaylanmıştır." (...)

Sendika vekili, "... yaşanan bu hukuksuzluklardan bakanlığın kendisini soyutlaması(nın) ve hukuksuzlukları görmemesi(nin) kabul edilebilecek bir durum" olmadığını belirterek, dilekçesini şöyle bitirdi: "Bu sebeple bakanlığınızın 4688 sayılı yasanın 42. Maddesi doğrultusundaki yetkisini kullanarak, kendisine intikal etmiş bir evrak(t)a gerekli işlemleri yapmayan *valilik yetkilileri hakkında işlem başlatması* hususunda ve Ankara Valiliğine teslim edildiği Ankara 9. İş Mahkemesinde de tespit edilen müvekkil *sendika evraklarının Ankara Valiliğinden istenmesi* hususunda gereğini arz ederim."

ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü, sendika vekilinin 16(?) (15) Şubat 2016 tarihli yazısına yanıt olarak gönderdiği "Evrak" konulu ve 23/02/2016 tarihli iki cümlelik yazıda,²¹ 4688 sayılı yasanın "6'ncı maddesine göre, Sendikanız kuruluş evrakları Bakanlığımıza intikal etmediğinden herhangi bir işlem yapılamamaktadır" diyerek, yasanın 42.maddesindeki görevini yerine getirmemekte kararlı olduğunu yineledi.

9 Kasım 2012'de başlayan "polisye" sendikalaşma öyküsünün "hukuk devleti" ilkesiyle açıklanması olanaksız 2016 Mart ortalarındaki durumu böyledir!

Pirus zaferi sürüyor!

3. Bilirkişi Raporundan Hukuksuzluk Örnekleri

Üç kişiden oluşan Bilirkişi Raporu'nda da, AYM'nin kısmi iptal kararı sonrasındaki hukuka uygun ve hukuk dışı işlemlere değinildi ve şöyle özetlendi:

Ankara 9. İş Mahkemesi, AYM kararı doğrultusunda tüzük değişikliği yapması ve dosyaya sunması için sendikaya iki aylık süre verdi. Sendika da bu amaçla, genel kurul toplantısı için Çankaya İlçe Seçim Kurulu'na üyelerini kapsayan bir "hazirun listesi" sundu.

Ancak genel kurul toplantısı, bu listenin "Emniyet Genel Müdürlüğünce alınarak, listede bulunan 105 (genel kurula katılan 104) kişi hakkında meslekten ihraç istemiyle soruşturma açması nedeniyle" yapılamadı.

Tarihsiz dilekçesinde davalı sendika vekili; "Seçim Kuruluna verilen hazirun listelerinin Emniyet Genel Müdürlüğüne alınmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu; genel kurulla ilgili demokratik hakkın kulanılması için soruşturmaların geri çekilmesi gerektiğini belirt(ti)" ve mahkemece, "mevcut şartlar altında genel kurul yapılamamasının, hayatın olağan akışı içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini" ekledi.

Mahkeme ise, yapılamayan genel kurulun toplanarak tüzük deği-

şikliğini gerçekleştirebilmesi için, 16 Temmuz 2014'te yeniden süre verdi. Ancak bu kez de genel kurul toplanamadı!

Bilirkişi Raporu'nun (s. 6), sendika vekilinin 28 Kasım 2014 tarihli dilekçesine dayanarak yaptığı açıklamalara göre, 16.07.2014 tarihli ara karardan sonra genel kurul toplantısını gerçekleştirme konusundaki ikinci girişimin de sonuçsuz kalmasına yol açan hukuksuz engelleme ve gelişmeler şunlardı:

■ "... ilk genel kurula katıldıkları gerekçesiyle 98 polis memuru hakkında ikişer kez 24 ay kıdem tenzili cezası veril(mesi);

■ "... ilk genel kurula Hatay'dan katılan 7 üye hakkında ise meslekten ihraç istemiyle yüksek disiplin kuruluна sevk işlemleri yapılmaması";

■ "... genel kurul toplantısının yapılmasının engellenmemesi yönünde Emniyet Genel Müdürlüğüne 2014111216195896207 EBS numaralı başvuru yapılmaması";

■ "... sendika üyelerinin genel kurula katılmak veya meslekleri (meslekten ihraç edilmemek, yani çalışma hakkı) arasında bir tercihe zorlan(ması);

■ "... genel kurul yapılması konusunda baskının kaldırılması için Emniyet Genel Müdürlüğüne yazı yazılması gerektiği";

■ "... mevcut şartlar altında tüzük değişikliği için genel kurul toplantısı yapılmasının mümkün bulunmadığı."

EGM'nin sendika vekiline gönderdiği 13 Şubat 2015 tarihli ve 29850 sayılı yazıda, bir yandan sendika yönetici ve üyelerine disiplin cezaları

yağdırılmasının dayanağını oluşturan Tüzüğün meslekten çıkarma yetkisi tanıyan maddesinin yürürlükte olduğu anımsatıldı. Öte yandan da, AYM kararına göre "emniyet hizmetleri sınıfı dışındaki personelin Anayasada belirtilen sendikal hakları kullanabileceğine hükmedildiği" bildirildi. Ne var ki, sendikal hakların AYM kararıyla hukuksal güvenceye alınan polislerce kullanılabilmesi yolundaki hukuka uygun yaklaşım "sözde" kaldı.

Sonuç olarak, gerek derece mahkemesi ve AYM kararlarına, gerekse EGM'nin AYM kararı kapsamındaki personelin sendikal haklarını kullanabileceğini belirtmiş olmasına karşın, bu haklardan ilki olan genel kurul toplantısı gerçekleştirilemedi.

Bilirkişi Raporu'nda belirtildiğine göre, sendika vekili bu duruma ilişkin değerlendirmesini şöyle dile getirdi:

"... davalı Sendikaya, Mahkeme kararı uyarınca genel kurulunu yapması için olanak sağlanmadığı, genel kurula katılacaklar hakkında disiplin soruşturmaları yapılarak, disiplin cezaları verildiği; bu hususun, demokratik hakların kullanılmasına engel olma anlamına geldiği gibi, Mahkeme kararına uymama durumunu da oluşturduğu; davacı Valiliğin, belirtilen hususların yerine getirilmesi için gerekli tedbirleri alarak ve kolaylığı sağlayarak genel kurul toplantısının yapılmasını sağlaması ve bu hususta ilgililere gerekli emir ve talimatları vermesi gerekirken, aksi uygulama ile genel kurul toplantısı ve diğer faaliyetlere engel olmasının, objektif emniyet kurallarına uygun bulunmadığı değerlendirilmektedir."

Bilirkişi Raporu'ndan aktardığım hukuksuzluklar, kuruluş sürecinin başlangıcındaki yaklaşımın kararlı biçimde sürdüğünü yeterince ortaya koymaktadır.

Aynı zamanda hukuksuz ve hukuka uygun gelişmelerden birine, sendikanın Disiplin Tüzüğü'nün dayanağı olan yasa maddesinin Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesi (AYM, 2016) sonrasında yaptığı başvuruda da tanık olundu. Örneğin, Emniyet-Sen'in yaptığı bir açıklamaya göre Manisa Valiliği, 3 Şubat 2015 tarihli (sayısı olmayan) bir kararıyla, 2013 yılında kesinleşen ve uygulanan bir disiplin cezasının iptal kararına dayanarak ortadan kaldırılması için Manisa Valiliği İl Polis Disiplin Kurulu Başkanlığına yapılan başvuruyu reddetti. Ancak sendikanın, bu kararın iptali için Manisa 1. İdare Mahkemesi'nde açtığı dava (Esas No: 2016/30) olumlu sonuçlandı.²²

V. İÇ HUKUKTA DURUM

Kuruluş sürecinin AYM kararı öncesinden ve sonrasında verdiğim hukuka aykırı sayısız işlem ve eylemlerle dolu bazı örneklerin ardından, kanımca yanıtlanması gereken temel soru şudur:

Valilik ve EGM'nin, başlangıçtan beri savunduğu üzere, iç hukukta polislere sendika yasağı var mıdır? Varsa, yasağın hukuksal dayanakları nelerdir?

Kanımca, gerek 24 Nisan 2013 tarihli genelgede, "*sendikal faaliyetler(in), Emniyet Teşkilat mensubu için*

hak olmayıp yasak faaliyetler kapsamında" olduğu ve gerekse Ankara Valiliği'nin dava dilekçesinde, yasağın "*Anayasa, uluslararası belgeler ve kanunlar*" olmak üzere üç kaynağının bulunduğu yolunda ileri sürülen savlar, biri dışında, hukuksal dayanaktan yoksundur.

Sorunu, Anayasa'dan başlayarak, önce iç hukuk alanında söz edilen bu düzenlemeler çerçevesinde değerlendireceğim.

1. Anayasa'da Ne Doğrudan Ne de Dolaylı Yasak Vardır

Genelge ve dava dilekçesi, emniyet mesuplarına sendika yasağının kaynaklarını Anayasa'dan başlayarak sıralıyor! Öyleyse, öncelikle şu soruyu yanıtlamak gerekiyor: Yasak, Anayasa'nın hangi maddesinde yazılıdır?

Sendika hakkının anayasal özneleri, 2001 değişikliğinden beri "çalışanlar"dır. Emniyet mensupları "çalışanlar" değil midir? Yoksa genelge ve dilekçe, sendika hakkının sayılan belirli nedenlere dayanarak ve "kanunla" sınırlanabileceğini öngören 51. maddenin 2. fıkrasını mı sendika hakkı yasağı olarak görüyor?! Oysa bu fıkra, doğrudan bir sendika yasağı koymaz; yasa koyucuya, Anayasa'daki koşullara uyarak kimi sınırlamalar getirme konusunda takdir yetkisi tanır. Yine, 51. maddenin "işçi niteliği taşımayan kamu görevlileri"nin sendika hakkı konusunda öngördüğü "kanunla" düzenleme yapılabileceğini belirten 4. fıkrasını mı yasak getiriyor?

Kaldı ki bu kurallarda tanınan düzenleme yetkisi de mutlak değil, Anayasa'nın diğer kurallarıyla, özellikle

de 13.maddede öngörülen ilkelere sınırlıdır. 51.maddenin anayasal koşul ve ilkelere uyma koşuluyla tanıdığı "kanunla" sınırlama yada düzenleme yapma olanakları, bu maddede öngörülen şu koşullara bağlıdır: Temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunmama, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama. "Çalışanlar"ın bir kesiminin sendika hakkını tümünden yasaklamak, yani hakkı toptan yok etmek öze dokunmak değil midir? Böyle bir yaklaşımın, 13. maddenin koyduğu bu koşullardan hangisine uygun olduğu savunulabilir? Bu denli yanlış bir bilgi, nasıl göz göre göre genelgeye ve dilekçeye yazılabilir?

Bu noktada, bir yandan Anayasa Mahkemesi'nin bu ilkelere ilişkin çok sayıda kararı bulunduğunu ve öte yandan da sınırlamanın "istisna", hak ve özgürlüğün ise "kural" olduğunu, 13. madde ilkelerinin amaç ve özününsü kuralı koruma amacı taşıdığını anımsatmakla yetiniyorum.

Sözün kısası, Anayasa'da açık ve doğrudan bir yasak yoktur. Anayasa'da olan, öngördüğü koşullara (sınırlama rejimine) uygun olarak kanunla düzenleme yapmaktır. 13. maddedeki koşullar ise, sendikall haklardan biri ve birincisi olan sendika hakkı için polisler (kolluk görevlilerine) "toptan, genel ve kesin yasak" değil, ancak gördükleri hizmetin niteliğini göz önünde bulundurarak, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun bazı "sınırlamalar" konulabilmesine olanak verir. Bu koşullara uygun olma-

yan yasal düzenlemeler Anayasa'ya aykırıdır.

Kaldı ki 2004'ten beri Anayasa'da, aşağıda değineceğim gibi, onaylanan insan hakları sözleşmelerinin yasalara öncelik tanınarak doğrudan uygulanmasını zorunlu tutan ve aynı zamanda kamu yetkililerini de bağlayan bir kural (m. 90/son fıkra) yürürlükte değildir.

2. Yasak 4688'de Var

Genelgede yasağın iç hukuktaki kaynağı olarak söz edilen "kanunlar"dan amaç, kuşkusuz 4688 sayılı yasadır. Evet 4688'de, kabul edildiği 2001'den beri "*Emniyet hizmetleri sınıfı ve emniyet teşkilâtında çalışan diğer hizmet sınıflarına dahil personel ile kamu kurum ve kuruluşlarının özel güvenlik personeli*" için sendika yasağı vardır (m. 15/h).

Anayasa Mahkemesi'ne gönderilen ve Yüksek Mahkeme'nin 29 Ocak 2014 tarihli kararıyla ikinci bölümünü iptal ettiği (AYM, 2014) ve üçüncü bölümünün de 2012 değişikliğiyle metinden çıkarıldığı madde 15/j'deki bu yasak, şu üç personeli kapsıyordu:

- 1) Emniyet hizmetleri sınıfı;
- 2) Emniyet teşkilâtında çalışan diğer hizmet sınıflarına dahil personel;
- 3) Kamu kurum ve kuruluşlarının özel güvenlik personeli.

Görüldüğü gibi, geniş kapsamlı olan sendika yasağı, yalnızca 657'nin tanımladığı emniyet hizmetleri sınıfındaki personelle sınırlı değildi. 657'deki hangi hizmet sınıfına girerse girsin, Emniyet Teşkilatında çalışıyor olmak, sendika yasaklı olmak için yeterli idi. Söz gelimi, sendika yasaksız bir kurumdan yada hizmet sınıfından

"emniyet hizmetleri sınıfı"na değil, hangi sınıf olursa olsun Emniyet Teşkilatı kapısından girmenin bedeli, görevin nitelik ve düzeyi ne olursa olsun, otomatik olarak sendika yasağı kapsamına girmektir!

Sendika yasağı kapsamının, örneğin "yardımcı hizmetler sınıfı"na girenleri bile kapsayacak denli geniş tutulmuş olması, Anayasa'nın 13. maddesinde öngördüğü tüm ilkelere aykırıdır. Bu yasağı, örneğin ölçülülük ilkesiyle bağdaştırma olanağı var mıdır? Kaldı ki, "emniyet hizmetleri sınıfı"na giren kamu görevlileri arasında görev, yetki ve sorumlulukların nitelik ve düzeyi yönlerinden ayırım gözetmeksizin genel olarak bu hizmet sınıfındaki tüm personelin yasak kapsamına alınması da, ne öze dokunma yasağına, ne demokratik toplum gereklerine, ne de ölçülülük ilkesine uygundur. 4688'in yaklaşım ve düzenlemesinin, Anayasa'nın "istisna" olarak tanıdığı sınırlama getirme olanağının dar yorumlanması ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Bilindiği gibi 657 sayılı yasa, emniyet hizmetleri sınıfını şöyle tanımlıyor: "Bu sınıf, özel kanunlarına göre çarşı ve mahalle bekçisi, polis, komiser muavini, komiser, başkomiser, emniyet müfettişi, polis müfettişi, emniyet amiri ve emniyet müdürü sıfatını kazanmış emniyet mensubu memurları kapsar." Oysa 4688 sayılı yasa, bu tanımın da sınırlarını aşan çok geniş bir çerçevede sendika yasağı öngörmüştür. Bir yandan dar anlamda emniyet görevlisi olmayanları, öte yandan da hiyerarşinin hangi kademesinde olursa olsun tüm emniyet çalışanlarını "Teşkilat mensubu" ola-

rak toptan yasak kapsamına almıştır.

Dolayısıyla, özel yasada öngörülen sendika yasağının Anayasa'ya ve özellikle 13.maddede sayılan koşullara uygun olduğu, hakkın özüne dokunmadığı savunulamaz. Demokratik bir toplum ve onun gerekleri, böylesi bir toptan, ölçüsüz, mutlak ve genel yasakla bağdaşamaz.

3. Disiplin Tüzüğünde Sendika Yasağı Yoktur

İç hukuk bağlamında değinmek istediğim bir başka düzenleme, Emniyet Teşkilatına özgü bir belgedir, yani genelgede söz edilen -neyse ki Valilik dava dilekçesinde anılmayan (!)- 1983 tarihli Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'dür.

Öncelikle belirtiyim ki AYM, bu tüzüğün yasal dayanağını oluşturan 4 Haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun, disiplin (inzibat) cezalarının "nizamname" (tüzük) ile düzenlenmesine olanak tanıyan bir kurala yer veren ve Disiplin Tüzüğü'nün yasal dayanağını oluşturan 83.maddesini oybirliğiyle iptal etti (AYM, 2016). Bu madde, disiplin işlemlerinin yasayla değil tüzükle düzenlenmesini öngören, ama "*Memuriyetten ihraç cezası müstesnadır*" diyerek, hiç olmazsa meslektan ihraç cezasını açıkça kapsam dışında tutan, yani tüzükle düzenlenemeyeceğini belirten bir düzenleme yapıyordu. AYM, Konya 2. İdare Mahkemesi'nin itiraz yoluyla yaptığı başvuru üzerine verdiği 13 Ocak 2016 tarihli kararında (E. 2015/85, K. 2016/3), bu maddenin Anayasa'nın madde 38/1 ve madde 128/2 kurallarında öngörülen "suçta kanunilik" ile "kanuni düzenleme" ilkelerine aykırı olduğu sonucuna

vardı. İptalden doğan hukuksal boşluğun doldurulması için de, kararın, yayımlanmasından bir yıl sonra 29 Ocak 2017'de yürürlüğe girmesine olanak tanıdı.

EGM'nin, tüzüğün meslekten ihraç yetkisi tanıyan kuralının yürürlükte olduğunu sendika vekiline anımsatmasının, yani bu sürenin sonuna değin artık yasal dayanağı kalmayan ve Anayasa'ya aykırı olan bu yetkiyi kullanmaya, ara vermeksizin hukuksuz işlemlerini sürdürmeye, Anayasa'yı çiğnemeye kararlı olduğunu belirtmiş olmasının nedeni budur.

Memur sendikacılığının başlangıç yıllarında tanıştığım, Anayasa ve yasalara aykırı düzenlemelerle dolu ve artık dayanaktan yoksun olan bu Tüzüğün yalnızca bir maddesinin bir bendinde "sendika" sözcüğüne yer verilir. "Meslekten çıkarma cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar"ın sayıldığı 8. maddenin 32. bendinde; "**Sendikaların (...) yapacakları bilimsel, kültürel ve teknik nitelik taşımayan açık veya kapalı yer toplantılarına veya gösteri yürüyüşlerine görevli olmaksızın katılmak**", sonuç olarak çalışma hakkının ortadan kaldırılması demek olan en ağır cezanın verilmesini gerektiren disiplin suçlarından biri olarak belirtilir.²³

23-Suçla son derece "orantısız ve ölçüsüz", çalışma hakkını tümüyle ortadan kaldırarak özüne dokunan ağır bir disiplin cezası öngördüğü açık olan bu bendin tamamı aynen şöyledir:

"**Sendikaların veya üyesi bulunmadıkları derneklerin yapacakları bilimsel, kültürel ve teknik nitelik taşımayan açık veya kapalı yer toplantılarına veya gösteri yürüyüşlerine görevli olmaksızın katılmak**, üyesi veya ortağı buldukları tüzel kişiliklerin kapalı yer toplantılarına silahlı olarak veya açık yer toplantı ve gösteri yürüyüşlerine resmi giysili veya silahlı olarak katılmak veya üyesi buldukları derneklerin tüzüklerinde belirtilen amaçları dışındaki çalışmalarını veya bu nitelikteki toplantı veya gösteri yürüyüşlerini düzenlemek veya bunlara katılmak."

Öncelikle, bir eylemin disiplin suçu olarak tanımlanması, bir insan hakkını kullanmaktan yoksun kalma anlamına gelmez. Bu disiplin suçunun gerçekleşmesinin koşulları vardır: Getirilen yasak, "bilimsel, kültürel ve teknik nitelik taşımayan" sendika toplantıları ile gösteri yürüyüşleri içindir ve katılmak, görevlendirilmeye bağlıdır. Demek ki, ister açık ister kapalı yer toplantısı olsun, sendikaların yaptığı bilimsel, kültürel ve teknik nitelik taşıyan toplantılara katılmak yasak kapsamı dışındadır. Bu nitelikleri taşıyan toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılmak için görevlendirme yapılması da gerekmez, gönüllü katılımın önünde hiçbir engel yoktur.

Bu kuraldan, örtük biçimde de olsa sendika kurma yasağı çıkarılmış olmasını anlamak olanaksızdır! Ne var ki Anayasa'dan yasak çıkarabilen "antisendikal" bir anlayışın, tüzükten de "haydi haydi" aynı sonuca ulaşmış olmasına çok da şaşırılmamak gerekir! Tanımı gereği "sendika kurmak ve sendikaya üye olmak", bu disiplin suçu kapsamında yoktur. Anayasa ile insan hakları sözleşmelerinin hukuksal güvenceye aldığı haklar ve sendika hakkı, yönetsel düzenlemelerle sınırlanamaz, kaldırılamaz; görevlendirme konusu da olamaz. Anayasa, sendika hakkına getirilebilecek sınırlamaların koşullarından birinin "kanun" olduğunu açıkça belirtmiştir (m. 51/2). Bu, izleyen başlıkta değineceğim gibi, ulusalüstü hukuka da uygundur. Kaldı ki, Tüzük maddesinin pozitif metninde de doğrudan bir sendika yasağı yoktur. Yasaklanan, tanımı yapılan sendika toplantıları yada gösteri yürüyüşlerine resmen görev-

lendirilmeksizin katılmadır. Kısacası, bu düzenlemeden ne hak, ne de yasak çıkarılabilir.

Öyleyse, örgütlenme hakkı alanında, somut yasak örneği nasıl olur ve nerede vardır?

Tüzükten bir örnek vermek gerekirse, hemen izleyen 33. bendinde "dernek kurmak", yine son derece ölçüsüz bir yaptırım olduğuna kuşku bulunmayan meslekten ihraç gerek-tiren bir disiplin suçu olarak açıkça öngörülmüştür.²⁴ Bir başka somut yasak örneği de, yukarıda değindiğim 4688 sayılı yasadadır.

Anayasa'ya ve ulusalüstü sözleş-melere aykırılığı başka bir sorun olan bu yasaklar, bu somut örneklerde olduğu gibi açık ve doğrudan bir dil-le yazılmışsa vardır. İnsan haklarına dayalı ve saygılı bir hukuk devletinde, her düzenlemeden –hatta sözcükten yada kimi sözcüklerin karşıt kavramlarından– yasak türetilemez. Bu, hukuka çok değil, hiç değilse birazcık saygının gereğidir. Bir de, yüzyılların ilkesi, "kuşkulu durumda, özgürlük yararına yorum yapılır" (in dubio pro libertate) gereğidir.

Ne var ki ve ne yazık ki, Ankara Valiliği, 1990'lı yıllarda edindiği bu alışkanlığı bırakamadı!

24– Tüzüğün 8. maddesinin 26 Temmuz 1983 tarih ve 83/6883 sayılı yasayla değiştirilen 33. bendi aynen şöyledir:

"**Dernek kurmak** ya da spor dernekleri dışındaki derneklere üye olmak, ya da Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı dışında vakıf kurmak ya da başka vakıfların organlarında görev almak."

"Dernek hakka"na ilişkin olan bu yasağın "sendika hakka"nı kapsadığı nasıl savunulabilir? Sendika yasağı da eklenmek isteniyorsa, kamu görevlileri sendikacılığının tartışılmaya başlandığı 1980'li yılların ikinci yarısından beri neden değiştirilmedi?

VI. ULUSALÜSTÜ HUKUKTA DURUM

Genelgenin sendika yasağının kaynakları olarak söz ettiği ve Valilik dava dilekçesinin de 4688 sayılı yasaıyla uyumlu olduğunu ileri sürdüğü uluslararası sözleşmeler konusunda, öncelikle Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasında yapılan düzenlemeyi anımsatmak gerekiyor.

1. Ulusalüstülük ve Gereklere

Üzerinde çok yazdığım bu kural-la, 2004 değişikliğinden sonra, temel hak ve özgürlüklerle ilgili sözleşmeler kurallar hiyerarşisinde yasaların üstüne yerleştirildi. Kısaca denildi ki, usulüne göre yürürlüğe konulan, yani onaylanan insan hakları sözleşmeleri ile yasalar arasında aynı konuda bir uyumsuzluk varsa, sözleşmeler "esas alınır." Daha açık ve somut olarak belirteyim: İnsan hakları sözleşmeleri bir hakkı belli bir çalışan grubuna tanımış, buna karşılık bir yasa bu hakkı yasaklamış ise, bu iki kaynak arasında hukuksal bir uyumsuzluk vardır. Son aşamada yargı organlarınca çözümlenmesi gereken bu uyumsuzluk ise, yasalar değil sözleşmeler uygulanarak çözülür. Yargıç, baktığı davadaki uyumsuzluğu, yasağı değil sözleşmeyi kendiliğinden göz önüne alarak ve doğrudan uygulayarak çözmekle yükümlüdür. Bu, anayasal bir buyruktur (Gülmez, 2004: 147 vd.; 2015a: 165 vd.).

Sözleşmeyi "esas olarak" çözmek ise, Valilik dilekçesinde olduğu gibi, yalnızca sözleşme maddelerini okuyup kendince anladığı gibi çözmek değildir! Uluslararası örgütlerin ve bazı sözleşmelerin, onaylayan

devletlerce nasıl uygulandığını ve yasalarının sözleşmelerle uygun olup olmadığını denetleyen organları vardır. Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) ve Avrupa Konseyi (AK) denetim organlarının, somut düzenleme ve uygulamalardan yola çıkarak yıllar içinde oluşturduğu, "içtihatlaşmış" yerleşik kararları vardır (BIT, 1994, 2006, 2013; CEDS, 2008; Gülmez, 2005a; 2014a). Yargıçlar, bu kararları "kendiliğinden" göz önüne alarak sözleşmeyi "doğrudan" uygulayıp –kamu yetkililerinin neden olduğu– uyuşmazlığı çözen karar vermekle yükümlüdür.

Peki, Anayasa, hangi sözleşmeleri yasalarımıza üstün tutmuştur?

Bu sorunun yanıtı, 90. maddenin son fıkrasında verilmiştir ve özetle şöyledir: "**Usulüne göre yürürlüğe konulmuş**" temel hak ve özgürlüklerle ilgili sözleşmeler. Bir sözleşmenin bu niteliği kazanması, yıllardır dile getirmekten usanmadığım eleştirilere karşın iş hukuku, sosyal güvenlik hukuku ve sosyal politika öğretilerinde süren yanlışlar nedeniyle anımsatmakta yarar gördüğüm şu iki koşulun **birlikte** gerçekleşmiş olmasına bağlıdır (Gülmez, 2015a: 172 vd.).

1) TBMM'nin, bu sözleşmenin onaylanmasını bir yasayla uygun bulması;

2) Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'nun sözleşmeyi onaylayıp resmi gazetede yayımlaması.

İkinci soru da şudur: Bu koşulların yerine getirildiği sözleşmeler hangileridir ve hangi sözleşmelerde sendikal haklar tanınıp güvenceye alınmıştır?

Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) ve Avrupa Konseyi'nin (AK) kabul ettiği ve Türkiye'nin onaylayıp "ulusalüstü" nitelik kazandırdığı bir değil birçok sözleşme vardır (Gülmez, 2015a: 188-189). Oysa Valilik dilekçesi, yasakçı yasalarla uyumlu olduğunu ileri sürerek yalnızca iki sözleşmeden söz ediyor!

2. Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri

Birleşmiş Milletler'in, "sözleşme" olmayan –ancak sendika hakkına yer veren– İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (İHEB) dışında, sendikal hakları güvenceye alan, 2003 yılında onayladığımız iki sözleşmesi vardır:

Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, sendika hakkını "herkes"e tanır ve sınırlandırılmasını belirli koşullara bağlı tutar (m. 8). Grev hakkını da, her ülkenin yasalarına uygun olarak kullanılmak kaydıyla, açıkça güvenceye alır. Sözleşmenin "yasalara" yaptığı bu gönderme, mutlak yasak koyma yetkisinin tanındığı anlamına gelmez.

Sözleşme, bu hakların, silahlı kuvvetler, polis yada devlet yönetiminin mensupları (kamu görevlileri) tarafından kullanılmasına *yasal kısıtlamalar* getirilmesine olanak verir. Ancak, sayılan üç grup için sağlanan bu sınırlandırma olanağı, toptan "yasaklama" değil yalnızca koşullarına uygun "kısıtlama" getirilmesiyle sınırlıdır.

"Yasaklama" ile "kısıtlama"nın aynı şey olmadığını belirtmeye gerek yok sanırım! Ne yazık ki ülkemizde, yalnızca kamu yetkilileri ve yargı organları değil bazı akademisyenler de,

"kısıtlama" yada "sınırlama" olanağı tanındığında, bunu "yasaklama" olarak yorumlamaktan kaçınmıyorlar! Hatta, Anayasa yada yasaların suskunluğunu bile!

4688'de öngörülen toptan yasak, BM'nin sınırlama öngören bu sözleşmesine açıkça aykırıdır. Bu nedenle de, Anayasa gereği, sözleşme doğrudan uygulanmak zorundadır.

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme de aynı yaklaşımı benimser. Özne, "herkes"tir ve belirli koşullarla sınırlama getirilebilir. Ancak, grev hakkına yer veremeyen bu sözleşme de, "silahlı kuvvetler yada polis teşkilatı mensuplarına bu hakkın kullanılmasında yasal sınırlamalar konulmasını engellemez."

Bu sözleşme için de vurgulamakta yarar var: Her iki güvenlik personeli için "yasak" değil "sınırlamalar" konulabilir. "Sınırlama" ise, "yasaklama" değildir ve hakkı tümüyle ortadan kaldırma yetkisi vermez.

Kaldı ki her iki BM sözleşmesi, güvenceye aldıkları tüm haklar için uluslararası insan hakları hukukunda –aşağıda değineceğin İHAS'ta– öngörülen ve uygulanan üç koşullu bir sınırlama rejimi öngörmüştür.

3. Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri

Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ/ ILO), sırasıyla 1948, 1949 ve 1978 tarihlerinde kabul ettiği ve Türkiye'nin onayladığı üç sözleşme ile sendikal hakları güvenceye aldı. Bunlar; sendika özgürlüğünü devlete karşı güvenceye alan 87, işverenlere karşı koruyan ve toplu iş sözleşmeli toplu pazarlık hakkını güvenceye alan 98 ve bu iki temel

sözleşmeyi kamu hizmetlerinde çalışma ilişkilerine uyarlayan 151 sayılı sözleşmelerdir.

Her üç sözleşme ile Türkiye'nin onaylamadığı 1981 tarihli ve 154 sayılı Toplu Pazarlığın Geliştirilmesi Sözleşmesi, silahlı kuvvetler ve polisin sendikal hakları konusunda benzer bir düzenleme yaptı. Bu nedenle, denetim organlarının yerleşik kararlarını da göz önünde bulundurarak, yaptıkları ortak düzenlemeyi birlikte özetlemekle yetineceğim.

UÇÖ sözleşmelerinin silahlı kuvvetler ve polis sendikal hakları konusunda aynı anlatımla yaptığı düzenleme, 1993'te onaylanan 87 sayılı sözleşmenin resmi çevirisinde (m. 9) aynen şöyledir:

"Bu sözleşmede öngörülen güvencelerin silahlı kuvvetlere ve polis mensuplarına ne ölçüde uygulanacağı ulusal mevzuatla belirlenir.

Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasının 19'uncu maddesinin 8'inci paragrafı ile konulan ilkelere uygun olarak; bu Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumunda silahlı kuvvetler ve polis mensuplarına bu Sözleşmede öngörülen güvenceleri sağlayan yürürlükteki herhangi bir yasa, karar, adet veya antlaşmayı etkilemeyecektir."

Önce, 2. fıkradaki kuralın, uluslararası sözleşmelerin "asgari" güvenceler sağlayan kaynaklar olmasının doğal bir gereği olduğunu belirtiyim. Anlam ve amacı, UÇÖ üyesi devletlerin, hangi yol ve yöntemle olursa olsun, silahlı kuvvetler ile polise 87'de çalışanlar için öngörülen bireysel ve toplu sendikal hak ve güvenceleri ta-

nyan düzenlemeler yapmış olması durumunda, ulusal düzenlemelerin 1. fıkradaki kuraldan olumsuz yönde etkilenmemesini sağlamaktır. Kuşkusuz, Türkiye için böyle bir durum söz konusu değildir!

1. fıkradaki kuralı açıklamaya başlamadan, öncelikle silahlı kuvvetler ve polis için öngörülen bu düzenlemenin "istisna" nitelikli olduğunu vurgulamak gerekiyor. Bununla, "kural olarak" sendika hakkının öznelere olan tüm "çalışanlar"ın bir bölümü için ancak belirli koşullarla sınırlamalar getirilmesine olanak verilmiştir. İstisna olmasının anlamı, dar yorumlanması, sınırlamaların kapsamının keyfi biçimde genişletilmemesi, sonuçta da istisna ve kuralın yer değiştirmemesidir.

87, 98 ve 151 sayılı sözleşmelerde öngörülen hak ve güvencelerin silahlı kuvvetler ve polise "ne ölçüde" uygulanacağını belirleme yetkisi ulusal/millî mevzuata tanınmıştır. Her üç sözleşme, UÇÖ üyesi ülkelerin hukuk sistemlerindeki farklı düzenleme ve uygulamalar nedeniyle, her iki güvenlik görevlisi kesim için genel bir anlatımla "silahlı kuvvetler" ve "polis" demekle yetinmiştir. Bu nedenle de, sözleşme güvencelerinden yararlanacak bu iki personelin kapsamının belirlenmesi, önemli bir sorundur. Kapsamın dar yada geniş tutulması, tartışmalara neden olabilir. Örneğin silahlı kuvvetler ve polis personelinin, ülkenin yönetim yapısı içinde "örgüt/teşkilat/kuruluş" temelinde tanımlanması ile yerine getirilen "hizmetin niteliği" temelinde tanımlanması, kapsamın belirlen-

mesinde (daraltılmasında yada genişletilmesinde) etkili olabilir. "Yetki, ulusal/millî mevzuata tanınmıştır" diyerek, kapsamı alabildiğine genişleten, savunma ve güvenlik/kolluk hizmetlerini yürüten tüm kurum ve kuruluşlarda çalışan bütün personeli kapsama alan ülkeler olabildiği gibi, yalnızca yapılan hizmetin nitelik ve düzeyini temel alan ülkeler de olabilir.

Yine, "yetki ulusal mevzuatındır" diyerek, güvencelerden yararlanmanın ölçüsünü yasaklamaya, yani sınıra kadar götürüp tüm sendikalarından yoksun bırakan ülkeler olabileceği gibi, bu ölçüyü kuralın "istisna" olduğunu unutmaksızın öteki kamu görevlilerine oranla daha geniş bazı sınırlamalar öngörmekle yetinerek kullanan ülkeler de olabilir.

Ulusalüstü hukuka göre hangi yaklaşım doğrudur? Ulusal mevzuatın ölçüyü belirleme yetkisinin sınırları nelerdir?

Bu soruların yanıtını UÇÖ denetim organları (Uzmanlar Komisyonu ile Sendika Özgürlüğü Komitesi) verdi. Dolayısıyla her ülkenin, UÇÖ denetim organlarının "asgari çerçeve", "alt sınır" olan yerleşik kararlarına uygun düzenleme yapması gerekir. Valilik dilekçesinde olduğu gibi, ilgili madde-nin Türkçe çevirisini aktarmak, buna dayanarak da yasağı sözleşmeye uygun göstermeye çabalamak doğru ve yeterli değildir.

60 yılı aşkın bir sürede oluşan "içtihat" niteliği kazanmış yerleşik kararlar temelinde bir değerlendirme yapmak gerekirse; öncelikle "Örgüt/Teşkilat" temelinde genel bir düzenleme yaparak yasak koymak,

kanımca ulusalüstü sözleşmelere ve içtihadı aykırıdır. 4688 sayılı yasanın öngördüğü kapsamlı ve mutlak yasak, iki yönden ulusalüstü hukukla bağdaşmaz. Bir yandan, 657'de tanımlanan "emniyet hizmetleri sınıfı"na aşan ve başka hizmet sınıflarına giren, dolayısıyla "güvenlik" yada "kolluk" niteliği taşımayan hizmetler yerine getiren kamu görevlilerini de yasak kapsamına almıştır. Öte yandan, emniyet hizmetleri sınıfına giren personelin ne bulunduğu hiyerarşik düzeyi, ne de üstlendiği hizmetlerin niteliğini göz önünde tutmuştur. "Polis"ten "emniyet müdürü"ne değin yasak koymuştur. Bu denli geniş kapsamlı mutlak bir sendika yasağı düzenlemesi yapmakla, "istisna" olarak kalması gereken düzenlemeyi "kural"a dönüştürmüştür. Bu yaklaşım, yalnızca ulusalüstü hukuka değıl Anayasa'nın 13. maddesindeki öze dokunma yasağına, demokratik toplum gereklerine ve ölçülülük ilkesine de aykırıdır. Denetim organları, silahlı kuvvetler personeli konusunda, "sivil memurlar"ın sendika yasağı kapsamına alınmasını sözleşmeye aykırı bulmuştur. 87'nin ulusal mevzuata tanıdığı "ölçüyü belirleme" yetkisi konusunda, "istisna" nitelikli bu kuralın sözleşme kapsamı dışında tutulamayacak hizmetlerin yerine getirilmesinde, *bir silah taşıyan tüm görevlilere önsel olarak (peşinen) otomatik biçimde uygulanamayacağını* açıkça belirtmiştir. Yine, silahlı kuvvetlere yada polise mensup olup olmadıklarının belirlenmesi konusunda kuşkuya düşülen çalışanların *sivil sayılması* gerektiği görüşünü yinelemiştir. 87

kapsamı dışında bırakılmayacak çalışanlar arasında, örneğin "güvenlik hizmetleri matbaasında çalışanlar"ın da bulunduğunu belirtmiştir (Gülmez, 2014a: 251-257).

4. Avrupa Konseyi sözleşmeleri

Avrupa Konseyi'nin (AK) sendikal haklar alanında güvence sağlayan iki sözleşmesi vardır: İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi (İHAS) ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı (GG ASŞ).

İHAS'ın "*Toplantı, Dernek ve Sendika Hakları ve Sınırları*" başlıklı 11.maddesinde, bu hakların öznesi, kural olarak "herkes"tir. Sendika hakkının amaç ögesi, "menfaatlerin korunması"dır. Sözleşmeye göre bu hak, ancak bazı koşullarla sınırlandırılabilir. Hemen belirtelim: "Yasaklama" değıl "sınırlama" söz konusudur.

Bunun için, birlikte bulunması gereken, BM denetim organlarının ve AYM'nin de gözetip aradığı şu üç koşul yerine getirilir:

1) Sınırlamanın, ancak "kanunla" konulabilmesi (yani disiplin tüzüğüyle sendika ve dernek hakkının yasaklanamaması ve sınırlandırılmaması);

2) Sınırlama için şu yedi nedenden en az birinin bulunması: Milli güvenlik, kamu düzeni, düzenin, genel sağlığın, genel ahlakın, başkalarının hak ve özgürlüğünün korunması, suçun önlenmesi;

3) Getirilen sınırlamanın, "demokratik bir toplumda zorunlu önlemler" niteliği taşıması.

Yasa koyucular için ilk iki koşulu gerçekleştirmek, üçüncü koşul oranla daha kolaydır. Örneğin bir "torba yasa"ya, "kamu düzeni"ni ko-

rumak gerekçesiyle eklenecek bir maddeyle silahlı kuvvetler ve polise toptan ve genel sendika yasağı getirerek, koşullardan ilk ikisine uygun "biçimsel" bir düzenleme yapılabilir, daha doğrusu yapıldığı sanılabilir. 4688'in yaptığı da budur! Hatta yasağın, Anayasa'ya uygun olduğu da savunulabilir! Oysa yasak öngören bu düzenlemenin sözleşmeye uygun olmasının "olmazsa olmaz" bir üçüncü koşulu daha vardır: Getirilen yasak yada sınırlamanın, daha doğrusu sendika hakkı konusunda yapılan düzenlemenin, her yönüyle "demokratik bir toplumda zorunlu önlemler niteliği taşıması" da gerekir. Türkiye, bu koşula aykırı olduğu içindir ki İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'ne yapılan birçok bireysel başvuruda 11. maddeye aykırılık nedeniyle mahkûm oldu. Üstelik, yalnızca "sendika hakkı" konusunda ihlâlden değil, toplu sözleşme ve toplu eylem haklarına ilişkin ihlâllerden de (CEDH, 2006, 2007a, 2007b, 2008a, 2008b, 2009; Gülmez, 2008a, 2008b).

Bu arada, Anayasa'nın da, 1982 yılından beri sınırlamaların "demokratik toplum düzeninin gerekleri"ne ve Anayasa Mahkemesi'nin birlikte göz önüne aldığı ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağını öngördüğünü anımsatalım.

İHAS, 11. maddesinde "herkes"e tanıdığı hakların kullanılması yönünden, şu üç kesim için "haklı sınırlamalar" (muhik tehditler) konulmasına olanak verdi: "İdare (devlet yönetimi), silâhlı kuvvetler veya zabıta (polis) mensupları."

Sözleşmenin tanıdığı bu olanağın ne anlama geldiğini de açıklamakta

yarar var: Sayılan üç kamu görevlisinin sendika hakkı sınırlanabilir. Söz edilen, "sınırlama" yada "kısıtlama"dır, "yasaklama" değil. Ne var ki sınırlamaların "haklı", yani sözleşmenin öngördüğü, yukarıda belirttiğim üç koşulun üçüne birden uygun olması gerekir. Gerek yerel mahkemeler ve gerekse yüksek mahkemeler, önlerindeki davalarda İHAM'ın bu konudaki içtihatlarını göz önüne alarak karar vermek, içtihatları doğrudan uygulamak zorundadır.

Öte yandan, 11. maddenin sözcüklerine bakarak sanılmasın ki İHAS, yalnızca sendika hakkını tanıyıp güvenceye bağlar! Büyük Daire'nin 2008'de verdiği Demir/Baykara kararı ile Türkiye'nin mahkûm olduğu başka kararlarda, sendikaların üyelerinin çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla, İHAS'ın toplu sözleşme ve toplu eylem (iş bırakma) haklarını da güvenceye aldığı açıkça belirtildi.

Sosyal Şart'a gelince, önce şunu belirteyim: Türkiye 1989'da Avrupa Sosyal Şartı'nı ve 2007'de de GG ASS'yi onaylarken, sendikal hakları tanıyan 5. ve 6. maddeleri kapsam dışında tuttu (çekince koydu). Buna dayanarak, Türkiye'nin Sosyal Şart yönünden hiçbir hukuksal yükümlülük altında olmadığı ileri sürülebilir. Bu görüş, biçimsel/pozitif hukuk açısından doğrudur kuşkusuz. Ancak İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Büyük Dairesi 2008 Demir/Baykara kararında, Türkiye'nin onay kapsamı dışında tutmuş olmasına karşın GG ASS'ye aykırı davrandığını belirtti (CEDH, 2008: parag. 74-84, 85-85). Anayasa Mahkemesi de çok sayıda bireysel

başvuru kararında aynı yaklaşımı benimsedi. Kaldı ki GG ASS'nin kendine özgü yapısı nedeniyle, onaylanması söz konusu olmayan I. Bölüm de Türkiye'yi bağlar.

Sendikal haklar yönünden Sosyal Şart'ın ilk (1961) ve gözden geçirilmiş (1996) metinleri arasında hiçbir fark yoktur. İlkece "çalışanlar"a tanınan sendika hakkı konusunda, silahlı kuvvetler ve polis için bazı kısıtlamalar getirilmesine, "istisna" olarak olanak verildi.

Buna göre taraf devletlerin, sendikal hakların silahlı kuvvetler için "uygulanma ilkesi"ni, polis için ise "uygulanma ölçüsü"nü belirleme konusunda takdir yetkisi vardır. Bu, BM ve UÇÖ sözleşmelerinin pozitif metinlerinde öngörülme, polisler yararına önemli bir ayrımdır.

Sosyal Haklar Avrupa Komitesi'nin yerleşik kararlarına göre, bu ayrımın anlamı özet olarak şudur: Taraf devletler, dar anlamda silahlı kuvvetler personeline sendika hakkı tanımayıp yasaklamayı da kapsayan düzenleme yapabilir. Ancak polise mutlak ve kesin yasak koyamaz, yalnızca sendikal haklardan "hangi ölçüde" yararlanacağını belirleyebilir. Başka deyişle, genel ve toptan sendika yasağı silahlı kuvvetler için Sosyal Şart'a aykırı sayılmazken, polis için aykırıdır. Ne var ki "sivil" silahlı kuvvetler personeline sendika yasağı konulamaz. Ayrıca, bu yetki kullanılırken, buna olanak veren kuralın "istisna" olduğu, dar anlamda silahlı kuvvetler için uygulanabileceği ve geniş yorumlanmaması gerektiği de unutulmamalıdır (CEDS, 2008a, 2008b; Gülmez, 2005:196-200).

SONUÇ: "PİRUS ZAFERİ"

Üçüncü binyılın ikinci on yılında, 2012 Sonbaharında, polisler tarihlerinde ilk kez sendika hakkını kullandı. Ekonomik ve sosyal hak ve çıkarları ile son derece ağır olan çalışma koşulları konularında işverenlerine "sesini duyurma"nın demokratik aracı olan bir insan hakkını, ulusalüstü hukukun evrensel ilkelerine dayanarak kullanıp Emniyet-Sen'i kurdu.

Kurucular bu yola çıkarken, 4688 sayılı yasanın bu hakkı yasakladığını elbette biliyorlardı. Ve bunun, sanıldığı kadar kolay olmayacağını da...

Ama sanırım, hukuksuzluğun bu boyutlara varacağını, hukuksuzluk savaşının bu denli kararlı ve ödünsüz biçimde sürdürüleceğini, gecikmiş bir sendikalaşma girişiminin "polisye" bir serüvene dönüş(türül) eceğini, Anayasa Mahkemesi kararından sonra bile bu tutumun değişmeyeceğini düşünmemişlerdir!

"Sendika hakkını insanlar yaratır ve yaşatır!", demiştim 1990'lı yıllarda... Çünkü bir insan hakkı olan sendika hakkının öznelere, iç hukukta "çalışanlar" ve bazı ulusalüstü sözleşmelerde "herkes" olarak tanımlanan insanlardır. Ama hakları ihlal edenler de, yasalarda "yönetici" olarak tanımlanan, 4688'in yaptığı gibi görev ve yetkileri gösterilen insanlardır.

Hakları, ülkemizdeki egemen yaklaşımın tersine, yasalar yaratmaz, devlet ihlan etmez! Yasalar, kendiliğinden özgürce kullanılması için insana ve insan onuruna içkin hakları düzenler, yararlanılmasını sağlayıcı önlemler alır, kullanılmasını kolaylaştırır, önündeki engelleri kaldırır. Bu

sıralarda çok da anlamı yokmuş gibi görünse de, insan haklarına "saygılı" devlet olmanın yanı sıra ve ötesinde, insan haklarına "dayalı" devlet olmanın, kamu erki kullanan "yöneticileri" ve her düzeydeki bürokratları, kuşkusuz öncelikle yasamayı ve yürütmeyi bağlamasının bir gereğidir bu. Gereğidir ama, yürürlükteki "mevzuat bir kenara bırakılmış", her aşamasında başvurulacak hukuk dışı yol ve yöntemlerle eksiklikleri tamamlanan bir başka "fili mevzuat" yaratılıp uygulanmıştır.

İç hukukun sözel tanımına uymayan tüm sendikalaşma girişimlerine karşı öteden beri katı bir geleneksel alerjisi olan İçişleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları ve Devlet Personel Başkanlığı bürokratları, değişik kesimlerden hak öznelerinin özgür iradelerini yok sayıp "oluşum" olarak niteledikleri sendika girişimlerine aynı yasağın ve salt ulusal mevzuatçı gözle baktılar; onu bile doğru uygulamadılar. Bu nedenle de, silahlı kuvvetlerin sivil personeli ile polislerin sendikalaşmasını, "evleviyetle" aynı yaklaşımla değerlendirmiş olmaları çok da şaşırtıcı değildir. Şaşırtıcı olan, sürecin kimi aşamalarında verilen "uyarı" nitelikli hukuka uygun kararlara bile uyulmaması, bir insan hakkının kullanılmasına karşı amansız ve "topyekun" bir hukuksuzluk savaşımı verilmesidir.

"Polisiye" sendikalaşma öyküsünün Kasım 2012 ortalarından Mart 2016 ortalarına değin uzanan üçbuçuk yıla yaklaşan kesitinde gelinen son durum, kısaca şöyledir: Ankara Valiliği sendika vekiline, "bende ku-

ruş belgeleri yok, çünkü iki kez geri göndermiştim, bunları yeniden bana ulaştır!", diyor. ÇSGB de sendikaya, "Valilik bana kuruluş belgelerini göndermedi, sana dosya numarası vermem!", diyor. Sendika vekili ise, "daha önce iki kez size gönderdik" diyerek, Valilikten belgeleri ÇSGB'ye ivedilikle göndermesini, "bilmezlikten gelerek" süreci "seyreden" ÇSGB'nin de yasa gereği kendisine gönderilmeyen belgelerin birer örneğini Valilikten elde etmesini öneriyor!

Bu "resmi" yalan(lar)a göre kuruluş belgeleri, devlete "intikal" etmemiş! Ama, üç yılı aşkın "polisiye" süreci ve zircirleme hukuksuzlukların birbiriyle yarıştığı uygulamaya bakıldığında; Valilik ve Bakanlığın yalnızca kendilerinin inandığı "kuruluş belgelerinin ellerinde olmadığı" savında bulunmayı sürdürmekte olmasına karşın birçok devlet organı, yani C. Savcılığı, seçim kurulları, derece mahkemeleri, AYM, Danıştay, özellikle de EGM disiplin soruşturma kurulları; bu belgelerden yoksun olarak (?), Emniyet-Sen kurucuları, yöneticileri, üyeleri ve sendikanın tüzel kişiliği konularında onlarca soruşturmalar açmış, suç duyurusunda bulunmuş, meslekten çıkarmayı da kapsayan, ama aralarında hukuka uygun olanların da bulunduğu sayısız kararlar vermiştir!

Ankara 9. İş Mahkemesi'nin, gereksiz yere "faaliyeti durdurma" olarak tanımladığı davayı reddettiği kararında, "bende belge yok" diyebilen Valiliğe, "bunca yazışma yaptığına göre kuruluş işleminden haberin var", demiş olmasının da hiçbir etkisi olmamıştır!

Bunun, hukuk devletinde hiçbir açıklaması olamaz, olsa olsa "polis devleti"nde olur!

Özel yasayı bir yana bırakıp genel yasaya sığınan Valilik ve Bakanlık, "hukuksuzluk savaşı"nın ilk perdesini kazanmıştır!

Ne var ki bu, olsa olsa, bir "Pirus zaferi"dir!

Öncekilerden farkı, "polisiye" olmasıdır!

"Hukuk savaşı"nı kazanan ise, "hukuksuzluk savaşı"nı kaybeden polislerdir!

Polisin, polise karşı ve polise karşı, gecikmiş, hem de çok gecikmiş, üstelik "iç hukuku önceleyen" bir olgu olarak sendikalaşmasının, ödünsüz ve kesintisiz biçimde sürdürülen "hukuksuzluk savaşı"na karşı "hukuk savaşı" vererek ilk sendikal örgü-

tü yaratmış olmasının sendikacılık tarihimizde ayrı bir yeri ve önemi vardır. Kuşkusuz, devletin belirttiğim –ve belirtmediğim– Bakanlık ile Başkanlık, Valilik ve Genel Müdürlük bürokratlarının, aynı yaklaşım içinde olan yargıçların da bu tarihte bir yeri olacaktır.

Ama tarih aynasına yüzü kızarmadan bakabilecek olanlar, daima "hukuk" savaşıyla hakları yaratan ve yaşatan insanlar olmuştur ve olacaktır.

Noktayı koydum ama, bir ekleme daha yaparak diyeceğim ki:

Usta bir yazarın kalemiyle "roman" olmaya değer bu "polisiye" sendikalaşma öyküsünün, "mabadı var!"

"Pirus zaferi" sürecek ne yazık ki! Hukuksuzluğun sonu yok çünkü!

KAYNAKÇA

- Anayasa Mahkemesi AYM (2014) Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Kararı, E. 2013/130, K. 2014/18, Karar Tarihi: 29.1.2014; Resmi Gazete, 13.05.2014, Sayı: 28999.
- AYM (2016) Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Kararı, E. 2015/85, K. 2016/3, Karar Tarihi: 13 Ocak 2016; Resmi Gazete, 29 Ocak 2016, Sayı: 29608.
- Bureau international du Travail (BIT) (1994) *Liberté syndicale et négociation collective*, (Etude d'ensemble de la Commission d'experts pour l'application des conventions et recommandations), Rapport III, Partie 4B, CIT, 81e session 1994, Genève: Publications du BIT.
- BIT (2006) *La liberté syndicale*, Recueil de décisions et de principes du Comité de la liberté syndicale du Conseil d'administration du BIT, Cinquième édition (révisée), Première édition, Genève: Publications du BIT.
- BIT (2013) *La négociation collective dans la fonction publique: Un chemin à suivre*, Etude d'ensemble relative aux relations de travail et à la négociation collective dans la fonction publique, Troisième question à l'ordre du jour: Informations et rapports sur l'application des conventions et recommandations Rapport de la Commission d'experts pour l'application des conventions et recommandations (articles 19, 22 et 35 de la Constitution), Rapport III (Partie 1B), Conférence internationale du Travail, 102e session, 2013, Première édition, Genève: Publications du BIT.
- Comité européen des droits sociaux (CEDS) (2008) *Digest de jurisprudence du Comité européen des droits sociaux*, 1er septembre 2008, Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Cour européen des droits de l'homme (CEDH) (1975) *Affaire syndicat national de la police Belge / National Union of Belgian Police Case*, Arrêt du 27 octobre 1975 / Judgment of 27 October 1975, Série A : Arrêts et décisions, vol. 19.
- CEDH (2006) *Affaire Demir et Baykara c. TURQUIE*, Requête no: 34503/97, Arrêt, 21 novembre 2006, Strasbourg.
- CEDH (2007a) *Affaire Karaçay c. Turquie* (Requête No : 6615/03), Arrêt, 27 mars 2007, Strasbourg.
- CEDH (2007b) *Affaire Dilek (Satılmış) et autres c. Turquie* (Requêtes Nos 74611/01, 26876/02 et 27628/02), Arrêt, 17 juillet 2007, Strasbourg.
- 2009, Strasbourg.
- CEDH (2008a) *Affaire Urcan Et Autres c. Turquie* (Requêtes Nos 23018/04, 23034/04, 23042/04, 23071/04, 23073/04, 23081/04, 23086/04, 23091/04, 23094/04, 23444/04 Et 23676/04), Arrêt, 17 Juillet 2008, Définitif, 17/10/2008, Strasbourg.
- CEDH (2008b) *Grande Chambre, Affaire Demir et Baykara c. Turquie* (Requête No: 34503/97), Arrêt, 12 novembre 2008, Strasbourg.
- CEDH (2009) *Troisième section, Affaire Enerji Yapı-Yol Sen c. Turquie* (Requête No: 68959/01), Arrêt, 21 avril
- Cumhuriyet (2012a) "Emniyet Genel Müdürlüğü, dün kuruluş dilekçesi verilen Emniyet-Sen'in kurucusu 7 polis hakkında soruşturma başlattı", AA, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=378292>, 13.11.2012
- Cumhuriyet (2012b) "Dilekçeyi Kabul Etmeyen Ankara Valiliği, 'Kargo'yla Gelen Başvuruya 'Olur' Dedi", "Polis sendikası kuruldu", Cumhuriyet, 13.11.2012, s. 5.
- Cumhuriyet (2012c) "Emniyet-Sen Başkanı 13 Saat Nöbet Tutuyor", "Sendika başkanı hurdalığa atandı", Cumhuriyet, 24.12.2012, s. 4.
- Cumhuriyet (2012d) "Dilekçeyi Kabul Etmeyen Ankara Valiliği, 'Kargo'yla Gelen Başvuruya 'Olur' Dedi", "Polis sendikası kuruldu", Cumhuriyet, 13.11.2012, s. 5.
- Cumhuriyet (2012e) "Emniyet Genel Müdürlüğü, dün kuruluş dilekçesi verilen Emniyet-Sen'in kurucusu 7 polis hakkında soruşturma başlattı", AA, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=378292>, 13.11.2012
- Çelik, Aziz (2012a) "Emniyetin polis sendikası tahammülsüzlüğü ve keyfiligi", 12.11.2012 (<http://t24.com.tr/yazi/emniyetin-polis-sendikasi-tahammulsuzlugu-ve-keyfiligi/5867>; Erişim: 14.11.2012).
- Çelik, Aziz (2012b) "Emniyet yanılıyor: Polis sendika kurabilir", 14.11.2012; (<http://t24.com.tr/yazi/emniyet-yaniliyor-polis-sendika-kurabilir/5877>; Erişim: 15.11.2012).
- Çelik, Aziz (2012c) "Ankara Valiliğinin Cehaleti", Tarih: 15 Kasım 2012 (<http://t24.com.tr/yazarlar/aziz-celik/ankara-valiliginin-cehaleti,5882>; Erişim: 18.11.2012).
- Gülmez, Mesut (1993) *Belgelerle Yönetim, Yargı ve Memur Sendikaları (1990-1993)*, Ankara: TODAİE Yayını.

- Gülmez, Mesut (2002) *Kamu Görevlileri Sendika ve Toplu Görüşme Hukuku*, 788'den 4688'e, 1926-2001, No: 309, Ankara: TODAİE Yayını.
- Gülmez, Mesut (2004) "Anayasa Değişikliği Sonrasında, İnsan Hakları Sözleşmelerinin İç Hukuktaki Yeri ve Değeri", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 54, Eylül / Ekim, 147-161.
- Gülmez, Mesut (2005a) *Sendikal Haklarda Uluslararası Hukuka ve Avrupa Birliğine Uyum Sorunu, AB'ye Sosyal Uyum Süreci Dizisi*, No: 1, Ankara: Belediye-İş Yayını.
- Gülmez, Mesut (2005b) "Danıştay Kararları ve Memur Sendikacılığı, 1992-2000", Prof. Dr. A. Şeref Gözübüyük'e Armağan, Ankara: Turhan Kitabevi, Mayıs 2005, s. 123-154.
- Gülmez, Mesut (2008a) "Sendika Hakkı, Toplu Sözleşme ve Grevi de İçeren Toplu Eylem Haklarını Kapsar mı?", *Çalışma ve Toplum*, 2008/3 (18), 137-170.
- Gülmez, Mesut (2008b) "Strazburg Mahkemesi, Sendikal Hakların Bütünsellik ve Bölünmezliğini Onayladı", *Eğitim-İş Dergisi*, 3, Ocak, 24-27.
- Gülmez, Mesut (2012) "Ulusalüstü Hukuk ve Türkiye'de Sendikal Haklar", *Türk-Alman Uluslararası İş Hu-kuku Sempozyumu (Toplu İş Hukuku, Compliance)*, 23-24 Haziran 2011 içinde, Malatya: İnönü Üniversitesi-tesi Yayını, 55-111.
- Gülmez, Mesut (2014a) *Sendikal Hakların Ulusaltüstü Kuralları, Oluşumu ve Uygulanması, 1919-2014 (100. Kuruluş Yıldönümü Eşiğinde UÇÖ/İLO Kuralları)*, Ankara: Hatipoğlu Yayını, Ağustos.
- Gülmez, Mesut (2014b) "Sivil Memurlara Sendika Yasağı Kalktı, Ya Ötekiler?", *Yıldırım Uler'e Armağan (Yayına Haz.: Muhammet Erdol)*, Yakın Doğu Üniversitesi Yayını, Lefkoşa, Haziran 2014, s. 283-306.
- Gülmez, Mesut (2015a) *İçimdeki Ukde, İş Hukuku ve Sosyal Politika Öğretilerinin Sosyal İnsan Haklarıyla İmtihanı (1938-2015)*, Ankara: Siyasal Kitabevi Yayını, Ekim.
- Gülmez, Mesut (2015b) "Artık Ankara'da Anayasa Mahkemesi Var!", *Anayasa Hukuku Dergisi*, 4 (8), Ekim, 225-267.
- Koç, Yıldırım (2014a) "Sendikal Haklar Nasıl Kazanılır?", *Aydınlık*, 15 Şubat 2014; (<http://www.aydinligazete.com/yazarlar/yildirim-koc/33932-yildirim-koc-sendikal-haklar-nasil-kazanilir.html>; Erişim: 18.03.2014).
- Koç, Yıldırım (2014b) "Polislerin Sendikalaşma Mücadelesi", *Aydınlık*, 22 Kasım 2014 (<http://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1416778468b.pdf>; 28.02.2016).

Çizelge**Emniyet-Sen Kuruluş, Hukuk Dışı İşlemler ve Dava Süreçleri (Kasım 2012-Mart 2016)**

Tarihler	Açıklamalar
19.10.2012	EGM'nin, sendika kurma ve üye olma yasağı bulunduğu konusunda yazılı emir yayınlaması
07.11.2012	ÇSGB'nin, kuruluş belgelerinin Valilikçe iade edilmesine dayanak olan yazısı
09.11.2012	- Kuruluş dilekçe ve belgelerinin Valiliğe verilmesi - Belgelerin tutanakla geri verilmesi - Sendikanın tüzel kişilik kazanması - Belgelerin aynı gün kargoyla Valiliğe gönderilmesi
12.11.2012	Kargoyla gönderilen belgelerin Valiliğe teslim edilmesi ve tebligat yazısıyla geri gönderilmesi
28.11.2012	Ankara EGŞM'nin, CS'ye "dolandırıcılık" ihbarında bulunması
13.12.2012	CS'nin, kovuşturma ve faaliyeti durdurma isteklerini reddetmesi
20.01.2013	Hazirun (delegeler) listesinin, GK toplantısı için Çankaya İlçe SK'ye sunulması
08.02.2013	Emniyet-Sen'in, GK başvurusu yapması (23-24.02.2013 / 02-03.03.2013 tarihlerinde)
12.02.2013	Çankaya 1. SK'nin, GK başvurusunu reddetmesi
13.02.2013	Emniyet-Sen'in, Ankara İl SK'ye itiraz etmesi
13.02.2013	Ankara İl SK'nin, Çankaya 1. SK kararını iptal etmesi
03.03.2013	İlk olağan Genel Kurulun yapılması
06.03.2013	Çankaya 1. SK'nin, seçim sonuçlarını Emniyet-Sen'e bildirmesi
01.04.2013	Yenilenmiş sendika tüzüğü'nün teslim edilmesi
04.04.2013	EGM YDK'nin, Genel Başkanı "meslekten ihraç" etmesi
24.04.2013	EGM'nin, "Sözde Polis Sendikası İle İlgili Açıklama" genelgesi çıkarması
06.05.2013	Valiliğin Nöbetçi İşM'de, Emniyet-Sen'in "yok hükmünde olduğunun ... tespiti" davası açması

07.05.2013	Ankara 9. İŞM'nin, "tensip tutanağı" düzenlemesi ve sendikanın "yok hükmünde olduğunun ... tespiti" davasının bu tarihte açıldığını kabul etmesi
14.05.2013	9. İŞM'nin, "davanın (sendika faaliyetinin durdurulması) davası olduğuna" karar vermesi
11.09.2013	Valilik EM'nin, İl SK kararına karşı YSK'ye "kanunsuzluk itirazı"nda bulunması
18.09.2013	Antalya 1. İM'nin, "meslekten ihraç" cezasını hukuka aykırı bulması
19.09.2013	YSK'nin, Valiliğin itirazını reddetmesi
30.10.2013	9. İŞM'nin, sendika vekilinin isteği yönünde, dosyayı AYM'ye göndermesi ve duruşmayı 02.04.2014'e ertelemesi
29.01.2014	AYM'nin, kısmi iptal kararı vermesi
02.04.2014	9. İŞM'nin, AYM kararı yönünde tüzük değişikliği yapılarak, iki ay içinde yeni tüzüğü dosyaya sunulmasına karar vermesi
13.05.2014	AYM'nin gerekçeli kararının RG'de yayınlanması
16.07.2014	9. İŞM'nin, tüzük değişikliği ve yeni tüzüğün sunulması için yeniden süre vermesi
31.08.2015	Bilirkişi Raporu'nun sunulması
28.11.2014	Sendika vekilinin 9. İŞM'ye, baskı ve engellemeler nedeniyle tüzük değişikliği için GK toplantısı yapılamayacağını bildirmesi
13.02.2015	EGM'nin sendika vekiline, tüzükteki "meslekten çıkarma" kuralının yürürlükte olduğunu ve emniyet hizmetleri sınıfı dışındaki personelin sendikal hakları kullanabileceğini bildirmesi
16.12.2015	9. İŞM'nin, Emniyet-Sen'in "yok hükmünde olduğunun tespiti" davasını reddetmesi
18.12.2015	Emniyet-Sen'in, üye olmak isteyenlere duyuru yapması
28.12.2015	9. İŞM'nin, davanın reddi kararının gerekçesini yazması
01.01.2016	9. İŞM'nin gerekçeli kararının Emniyet-Sen'e bildirilmesi

13.01.2016	- Emniyet-Sen'in ÇSGB'ye, "kütük numarası verilmesi" için yazı yazması - AYM'nin, ETK'nin 83. maddesini iptal etmesi
23.01.2016	Emniyet-Sen'in, adres değişikliğini Valiliğe bildirmesi
29.01.2016	- AYM'nin, ETK'nin 83. maddesiyle ilgili gerekçeli iptal kararının RG'de yayınlanması - ÇSGB'nin Emniyet-Sen'e, "kuruluş evraklarının Bakanlık kayıtlarında" olmadığını ve "ilgili valilikçe Bakanlığa gönderilmesi halinde dosya numarası talebi"ni değerlendireceğini bildirmesi
03.02.2016	Valiliğin sendika vekiline, Yargıtay'a başvurduğunu ve "kuruluş evraklarının ulaştırılması halinde değerlendirmeye alınacağı(nı)" bildirmesi
11.02.2016	Sendika vekilinin Valilikten, "sendika evraklarının yasa-ya uygun şekilde ivedikli olarak" ÇSGB'ye gönderilmesini istemesi
15.02.2016	Sendika vekilinin ÇSGB'ye, teslim edilen "sendika evraklarının Ankara Valiliğinden istenmesi" gerektiğini bildirmesi
23.02.2016	ÇSGB'nin sendika vekiline, "Sendikanız kuruluş evrakları Bakanlığımıza intikal etmediğinden herhangi bir işlem yapılamamaktadır" yanıtını vermesi

Kısaltmalar: CS: Cumhuriyet Savcılığı; ÇSGB: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı; EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü; EGŞM: Emniyet Güvenlik Şube Müdürlüğü; EM: Emniyet Müdürlüğü; ETK: Emniyet Teşkilatı Kanunu; GK: Genel Kurul; İSK: İl Seçim Kurulu; İM: (Antalya) İdare Mahkemesi; (Ankara) İş Mahkemesi; İŞM; YSK: Yüksek Seçim Kurulu; YDK: Yüksek Disiplin Kurulu.